

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 13327

DERLANG SOVETISHE

V. Zarzar



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org



1993-008
1993-1000

ו. זאָרוֹאָר

MICROFORM

דערלאָנג

סְאוּוּטִישׁע

דִּירְיוֹשָׁאַבְלָעָנוּ!

זֶה חֲלֹבֶן מִתְּמֻמָּעַךְ

צָעַנְטְּרָאָל — זְקַעַרְ-פָּאָר יָגָן פָּגָן פ.ס.פ.ר.
מַאֲסָקוּעַ — כָּאַרְקָאָז — מִינְסָק — 1931
וְיִסְרָאֵלִישׁע אָפָט יְהוּנָג

דרכני א. ג. סטאיין

באנטולונג 238. נלאויליטבל 19. טוראוס 4000.

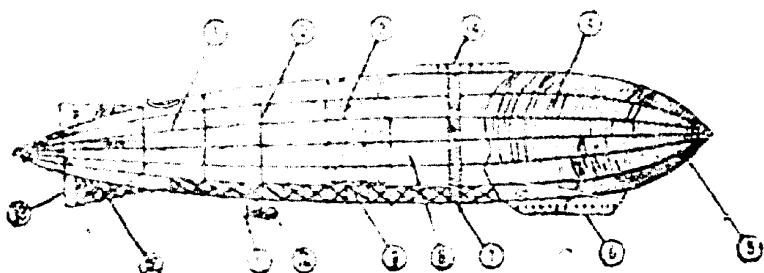
וְאֵם אֵין אָזְוִינֶס אֲדִירִיוֹשָׁאָבָל?

די לַוּפָט, מיט וועילכער עס איז אַרְוָמְגָנְגָלֶט די ערְזָן, האָט אַזְאָן אָונָן שְׂטִיבִּיךְנִיט. אָפָּדְזָאָזְקָע אַיְגְּנְסָאָפָּטָן פֿוֹן דָּעָר עַרְדָּן אַטְמָאָסְפָּעָר אַזְּוָן בְּאַגְּרִינְדָּעָט דָּאָס, פְּלִיעָן אָונָן די לַוְּפְּטַשְׁוִימָעָרִין. די אַפְּאָרָאָצָן, וואָס זַיְנָעָן שְׂוּעָרָעָר פֿוֹן לַוְּפְּטָ–די אַעֲרָאָפְּלָאָז נָעָן, – אַוִּיסְנָצְנָדִיק די צְנוּנִיְּפְּגָעָרְעָסְטְּקִינִּיט פֿוֹן לַוְּפְּט, שְׁפָאָרָן זַיְכ וְיַי אָפָּאָיר אָונָן באָוּעָגָן זַיְכ אַדָּאנָק דָּעָר אַונְטָעָרָה אַלְטָנְדִּיקָעָר אָונָן צְיַעַנְדִּיקָעָר קְרָאָפָט, וואָס באָקוּמָט זַיְכ אַיְנָרְעָזְלָטָט פֿוֹן דָּעָר אַרְבָּעַט פֿוֹן די שְׁרוֹפִּין (פְּרָאָפְּלָעָרָס).

די אַפְּאָרָאָצָן, וואָס זַיְנָעָן לַיְיכְּטָעָר פֿוֹן לַוְּפְּט–די אַעֲרָאָסְטָאָט אָונָן דִּירְיוֹשָׁאָבְּלָעָן–בְּאַנְזָוָן זַיְכ מִיט דָּעָם, וואָס די לַוְּפְּט אַונְטָגָן אַזְּוָן צְנוּנִיְּפְּגָעְרְעָסְטָעָר אָונָן שְׂוּעָרָעָר וְיַי אַינְדָּעָרָהָוִיכ, אַיְכָעָר דָּעָר עַרְדָּן. זַיְכ וְוּרָן אַגְּגָעְפִּילָּט מִיט אַסְפָּעָצְעָלָן גָּאוֹן, אַסְאָק אַגְּרִינְגָן פֿוֹן דָּעָר לַוְּפְּט. אַדָּאנָק וְוּלְכָן זַיְכ וְוּרָן אַרְוִיסְנָעְשָׁטוּסָן פֿוֹן די אַונְטָעָרְשָׁטָע, מַעַר צְנוּנִיְּפְּגָעְרְעָסְטָע אַטְמָאָסְפָּעָר–שִׁיכָּטָן אָונָן שְׂוּוּמָעָן אַרְוָפָט אַפְּ אַוְיָבָן.

דָּעָר סְפָּעָרִישָׁעָר אַעֲרָאָסְטָאָט („לוֹפְּטָ-בָּאָלָאָן“), אַוְהַיְיָנְדִּיק זַיְכ אַינְדָּעָרָהָוִיכ, באָוּעָגָן זַיְכ מִיט דָּעָר קְרָאָפָט פֿוֹן וְיִנְטָמָע. עַר קָאנָג נִיט פְּרִיעִי עַנְדָּעָרָן די רִיכְתָּוָג אָונָן שְׁנַעַלְקִיְּתָט פֿוֹנָעָם פְּלִיעָן, קָאנָג זַיְכ נִיט באָוּעָגָן קָעָגָן וְיִנְטָמָע גַּעֲפִינָמָע זַיְכ נִיט דָּעָרִיבָּר אַיְג דָּעָר מַאֲכָט פֿוֹן דָּעָר סְטִיכִיָּע.

צומ אונטערטהייד פונגעט אעדאסטען איזו דער דידריינשאבל
א לופט-דשויטענדיקע סייג. א רדי ציפאכונגגען העלען איזט בעטנן דיא
ריכטונג אונ פליינונג ניט נאדר פיטן זייןצע, נאדר אויב קאנז איזט.
די הויסט-דיזילונג פון דיזוריינשאבל ווינזען: 1. א. הונט, 2. סטראב
לייאטערן אונ רולגן, 3. שרוייפ-באנטארוישט גראפע, 4. אַנטְרָוִינְג
ונגדאלע.



1. סדרונגען. 2. אַסְפֵּרָגָזְעָן. 3. גְּרִינְדְּגָעָן. 4. דְּבָשָׁן אַסְפֵּרָגָזְעָן. 5. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 6. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 7. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 8. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 9. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 10. אַסְפֵּרָגָזְעָן. 11. אַסְפֵּרָגָזְעָן. 12. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 13. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן. 14. דְּבָשָׁן גְּרִינְדְּגָעָן.

אראנק דעם ליעיכנן גאו, מיט ווועלב: עס וווערט אַנְגָּעָפִילָט די
הייטל, באקומטס די לופט-שוימענדיקע שיער א באשטיינטצע הייביד
קראפט אונ היבט אום ניט נאר זיך אלײַן, נאָר נעטש מיט וויב
אויכ א באשטיינטצע אַנְגָּאַהֲוָגָן ממענטשן אום ווועלבע ניט איז מאסע.
מיט דער היילט פון די סטאביליזאטורן ("שווימערס") אונ רולן
נעטש אָג דער דָּרוֹיוֹסָבָּל אַינְדָּעָרְלוֹפְּטָן אַשְׁתָּאנְדָּחָאַפְּטָקָעָ לְאָגָע
אונ בייסט די ריכטונג פון פְּלִיעֵן. די שׂוֹרִיפֶּס-מְאַעֲרִישָׁע גְּרוֹפָע
באשטייט פון מאָטָאָרגָן פון אַינְגָּאַלְעָכָן בְּרָעָנָע, ווּלְבָעָ ווּעָרָן
באַהֲיצָע מיט בענין, בענוֹאָלָּ, נאָפָט אָג אָז.

די מאָטָאָרגָן ווּעָרָן גְּעוּוִינְטְּלָעָכָן אַיְינְגָּאַרְדָּנָט אַיְן באָזְנוֹנְדְּעָע
נגָּדוֹלָעָס, ווּלְבָעָ ווּעָרָן גְּעַמְּאָכָט אַונְגָּזָרָן הייטל אָג באָ די

ווײַטְנָן. די פֿאַכְּאָרְגָּן בְּרוּגְעָגָן אִינְגָּן אָוֹעָגָן דֵּי שְׁרוּפָן, וּוּלְכָבָעַ אָוֹיְנָגָן דֵּי גָּאנְצָעַ שִׁיפָּן זֶבֶּן אָוֹעָגָן. אִינְגָּן דָּעַר גָּאנְדָּאַלְעַן וּוּנְגָּעַן אַיְנְגָּעַאַדְגָּהָן פְּאַדְשִׁידְעָנָעַ פְּאַנְשִׁירִים אִינְגָּהָן הַיְבָּרָס אֶפֶּן אַנְפִּירָן מִיטָּהָר שִׁיפָּן, מִיטָּהָר אַיר גְּרוּגְעָגָן זֶבֶּן לְאַקְאָלָן פָּאַסְאָושִׁירָן אָוּן אַנְדְּעָרָעַ.

אַלְעַנְגְּלַעַבָּע פְּאַרְמָן (זֶבֶּן אָוּס וּזֶבֶּן אַסְגָּאָר) אִין אַמְּעַדְסָכָן בְּאַקְוּעַם פָּאָרָן דִּירְיוֹצָאָבָן. די גְּוֹפָט נְעַמְתָּ אִים בְּעַסְעַר אַרְוכָּה, אָוּן דָּעַרְיָבָעָר פִּילָּט דָּעַר דִּירְיוֹצָאָבָל וּוּיְנִיקָּעָר אַיר וּוּדְעַרְשָׁטָאָנדָן. די פְּעַבְּטִיקָעַ נְאַסְטָאָרָן אִינְגָּהָן לְעַכְנָעַ אַנְפִּירָהָן מַאְכָּבָן בֵּי לְוּפְטִידְסִיפָּט פָּאָרָד אַיְנָעָטָם פָּוּנָה דֵּן מַעְרָה פְּאַרְפּוּלְקָאַטְמָטָעַ מִיטָּלְעָן צָוָם בְּאָוּגָן זֶבֶּן אַנְדְּעָרָאַפְּסָן, אָוּן דָּעַרְיָבָעָר קָאָן עַר שְׁפִילָן אַגְּרוּסָעַ דְּאָלָעַ, וּזֶבֶּן אַיר פְּאַקְאָדְרִישָׁאָפָּן, אָוּי אַוְיכָן אִינְגָּהָן דָּעַר פִּילָּזָן כְּאָבָעַ.

וּאָסָס אַהֲרֹן אַדְרִיוֹשָׁאַבְּלָעָן זִינְגָּעָן פָּאָרָה.

עַט זִינְגָּעָן פָּאָרָה דִּירְיוֹשָׁאַבְּלָעָן פָּוּנָה דְּרַעַי גְּרוּנְמָטִינִימָן, וּוּיכָלָה האַלְבָּהָרָטָע אָוּן הַארְטָע.

די וּוּיְכָעַ דִּירְיוֹשָׁאַבְּלָעָן שִׁיזְוָן זֶבֶּן אַונְטָעָר פָּוּנָה דֵי אַיבְּעָרִיקָעַ מִיטָּהָר, וּזֶבֶּן זִיְעָרָה הַיְטָלָהָהָט נִיטָקִינָן אַינְעָרָה לְעָכָן הַאֲרָטָן סְקָעְלָעָט.

קָעְדִּי די פָּאַרְמָעַ פָּוּנָה הַיְטָלָהָהָט זֶבֶּל זֶבֶּן נִיטָבִיטָן, וּוּרְגָּן אִינְגָּהָן דִּירְיוֹשָׁאַבָּל אַרְיִינְגָּעָלִינְגָּט בְּאַונְדְּעָרָה זְעַקְלָעָבָה (בְּאַלְאָגָנָעָטָן), וּוּלְכָאָגָּה וּוּרְגָּן אַנְגָּעְפִּילָט מִיטָּהָרָע.

די האַלְבָּהָרָטָע דִּירְיוֹשָׁאַבְּלָעָן הָאָבָן אַוְיכָן אַוְיכָע הַמִּטְבָּה, נָאָר קָעְדִּי די פָּאַרְמָעַ פָּוּנָה דִּירְיוֹשָׁאַבָּל זֶבֶּל זֶבֶּן נִיטָעָדָרָן אִינְגָּהָן קָעְדִּי גְּלִיעְכְּמָעָסִיק זֶבֶּן פָּאַרְטִּילָן די אַנְלָאָדוֹנָג אִינְגָּהָן, גְּעַפְּנָעָגָן

זיך אינעוויזיינק אין קיעעל פארשייזענע געניען פון מעטה
אָדער אנדערע הארטע מאטעריאַלן (די אונטערשרטע פערמע-
קארקס).

די הארטע דיריזשאַבלען זייןונג די אַטערסן פֿאָדפּוֹלְקָאמְטֵע
לוֹפְטִ-שׂוֹיְטֶעֶן דִּיקָע שִׁיפָּן. זַיְהַ אָבָּן אַ מְעַנְּאַלְעָנָם (דייראלְוָמְדִ
געַנְעָם) אָדער שְׂטָאַלְעָנָם גַּעֲשָׁתָעַ (סְקָעַלְעַט) קָאַרְקָאַכּ, וּאַס אַיז
צַעֲטִילַת אָפּ עַטְלַעַכּ אַפְּשָׁנִיטָן. אין די אַפְּשָׁנִיטָן גַּעֲפִינְגָּן זַיְהַ
בָּאַלְאָגָעַגּ מִיט גָּאוּ.

דער קארקס ווערט באַדְעַקְט מִיט אַ הַעַטָּל. וּלְכָעַ באַטְמִיט
פָּוֹנָן אַ לַּיְכְּטָעַר גַּעַוּבָּן, וּאַס לְאֹסְטָן נִיט הַוְּרָכָה קִינְגָּן גָּאוּ (גַּעַוּוּיְגָטְ
לְעַכּ גַּעַוּמְעוּעַטְעַ בָּאוֹלְגָּעַ שְׂטָאַפּ).

כוֹז די הארטע דיריזשאַבלען עַקְוִיסְטִירְן נַאֲכָל די אַזְוִינְעַרְוּפְעַנְעַ
דִּין-מְעַטָּלְעָנָם לוֹפְטִ-שׂוֹיְטֶעֶן דִּיקָע שִׁיבָּן, וּאַס זַיְהַ הַעַטָּל אַיז
אַינְגָּאנְגָּן גַּעַבְּרוּתָן פָּוֹנָן לַיְכְּטָעַ שְׂמַלְלְזִוְּגָעָן פָּוֹנָן מְעַטָּלָן אָונָן קָאַן
דָּעַרְבִּידָעַ אַיְנָהִיטָן אִיר פָּאַרְט אָבָּן אַקָּרְקָאַס, אָדער מִיט דָעַר
הַילְּפָן אַ מְעַרְפָּאַשְׁעַטְגּ גַּעַבְּרוּיָן דָעַט קָאַרְקָאַס.

אוֹזִי אַרוּם שִׁידְטָן זַיְהַ דָּעַר דִּירְזְשָׁאַבְּלִי זַיְהַ שְׂטָאַרְק אַונְטְּזָר
פָּוֹנָן אַנְדְּרָעַ אַפְּאַרְאַטְן, לַיְכְּטָעַרְפּ פָּוֹנָן דָעַר לוֹפְטָן, וּאַס הָאָבָּן נִיט
וּלְכָעַ נִיט אַיז אַנְפִּירְוּגְּנִירְאַרְגָּאַגְּעָן אָונָן באַוּגְּ-מַאְשִׁינְעָס.

די צַוְּגַּעַבְּוָנְדָעָנָעַ "שְׂלִעְגְּלִדְיקָעַ" אַעֲרָאַסְטָאַטָּן הַיְיָבָּן זַיְהַ אָוֹפּ
אָונָן לְאֹונָן זַיְהַ אַרְאָפּ מִיט דָעַר הַילְּפָן אַ טְרָאָסָן, וּלְכָעַר
וּוִיקְלָט זַיְהַ פָּאַנְאַנְדָעַר באַטְמָהִיבָּן זַיְהַ, אָונָן באַטְמָהִיבָּן
פָּאַרְוּוּקְלָט עַר זַיְהַ אַס אַ וּאָל (Lebedka).

די סְפֻּעָרִישָׁע אַעֲרָאַסְטָאַטָּן צָוָם פְּרִיעִים פְּלִיעָן הַיְיָבָּן זַיְהַ אָוֹפּ
אַינְדָעַרְהָוִיכּ פְּרִיעִין; אוֹ זַיְהַ דָּעַרְגְּרִיעִין די גַּרְעַסְטָעַ הַיְיָכּ, וּוֹ די וּאָגָן
פָּוֹנָן אַעֲרָאַסְטָאַטָּן וְועָרָט גַּלְעִיכּ צָו דָעַר וּאָגָן פָּוֹנָן דָעַר אַרְוִיסְגָּעָד
שְׂמוֹיסְעַנְדָעָר לוֹפְטָן, קִרְיָינְגָן זַיְהַ אַ גַּלְיְיכְגַּעַוְוִיכָט אָונָן באַוּגָּן זַיְהַ
אַינְגָּעַנְדָעָר זַיְהַ, וּזְהָיָן עַס טְרָאָגָט זַיְהַ אָפּ דָעַר וּוִינְט,

דער אעראָסְטָאָט קאָן אַרְוִישׁוֹוִימָעַן הַעֲכָר פּוֹנֶקֶט
טוֹנוּם גַּעֲגָעָנוּם גַּלְיְיכָגָעָוִוִיכֶט, וּוֹעֵן מַע זָאָל אַרְוִישׁוֹוָרָטָן אַ
כִּילְ פּוֹנֶקֶט (זָאָמָד, וּוֹאָסְעָר), אַוְן עַר וּחַעַט דֻּרְיְבָעָר וּזְעָרָן
גַּרְיְינְגּ עַר.

עַר קאָן זַיְכָ אַרְאָפְּלָאָזָן נִידְעָרִיקָעָר, וּוֹעֵן עַר וּחַעַט אַרְוִיסָּט
לְאָזָן אַסְיִיל גָּאוֹ אַוְן מִיט דֻּעַט אַלְיָין פַּאֲרָקְלָעָנָעָרָן דֵּי הַיְּבִיכְרָאָסָט,
וּוֹעֵט עַר וּזְעָרָן שְׂוּעָרָר.

בָּאַנוֹצְנְדִיק וַיְכָ מִיט דַּעֲרָאָזְיקָעָר מַעֲגָלָעְכָּקִים, קְלִימְבָּט דַּעַר
סְלִיעָר אַוְיס יְעַנְעַט פְּלָאָסָט אַסְמָאָסְפָּעָר (לוֹפֶט), אַינְגָן וּוּלְכָן דַּעַר
וּוַיְינְטָן בָּאוּעָגָט זַיְכָ אַינְגָן דַּעַר נִיְּתִיקָעָר רִיכְטָוָגָן אַוְן רָוקָט זַיְכָ
אַיבָּעָד צְוֹאָמָעָן מִיט אַיְט מִיט זַיְכָ שְׂנָאָלְקִים.

צְוָלִיב אָט דֵּי אַלְעָ כְּעָסְרוֹינָעָס דִּינְגָּעָן דֵּי צְוָנְעָבוֹנְדָּעָנָע אַוְן סְפָּעָד
רִישָּׁע אַרְאָסְטָאָסָן פָּאָרָג פְּרָעָיָעָן סְלִיעָן אָסָט דַּעֲרָלְעָנָעָן פָּאָרְשִׁיָּה
דָּעָנָע שִׁיכְטָן אַסְמָאָסְפָּעָר, אָפְּ סְפָּאָרָט אַוְן אַלְס אַוְיסְקוּקְ-הִיכְיָכָן;
וְיַיְהָעָגָן מַעַר אָפְּ פּוֹנֶקֶט דַּעַר סְטִיכְיָע אַיְדָעָר פּוֹנֶקֶט דֻּעַט בָּאָגְוָסָט
וּוַיְינְקָן וּוַיְלָגָן פּוֹנֶקֶט מַעֲנְטָשָׁן.

פַּאֲרָקָעָרט, דַּעַר דִּירְיוֹשָׁאָבָּל אַיְז אַינְגָאנָגָן אַג אַוְמָאָפָּעָד
הַעֲנִיקָע שִׁיפָּ, קָעֵן סְלִיעָן אַיְז יְעַסְוּוֹדָעָר רִיכְטָוָגָן, אַוְיסָ
נוֹגָן דֵּי בָּאָגְלִיְּתָנְדִיקָע וּוַיְינְטָן אָס פָּאָרְגָּרָעָסָעָרָן דֵּי אַיְגָעָנָע
שְׂנָאָלְקִים.

מִיט וּוֹאָס שִׁיְדָן זַיְכָ אַונְטָעָר דֵּי דִּירְיוֹשָׁאָבָּ-
לָעֵן פּוֹנֶקֶט אַעֲרָאָפְּלָאָנָעָן.

דַּעַר דִּירְיוֹשָׁאָבָּל אַיְז, פּוֹנֶקֶט וְיַיְהָעָר אַעֲרָאָפְּלָאָגָן, אַשִּׁיט, וְזָאָס
וּוְרָת אַנְגָּעָפְּרִיט אַוְן הָאָט אַיְז דַּעֲרָוְלְבִּיקָּעָר צִיְּט אַלְעָ מַיְלָעָס
פּוֹנֶקֶט אַסְלִיאָאָפְּרָאָט, וְזָאָס אַיְז גַּרְיְינְגָעָר פּוֹנֶקֶט לוֹפֶט.

קווידעטמאל האבן די אעראָפֿלַאנְגעַ ניט קיינ „הינטערשטן גאנֶג“, אונ דעריבער קאנֶגעַ זיי זיך באוועגן נאָר פֿאָרויס.

די דיריוושאָבלען, בא אָפֿגּעַשְׁטַעלְטַע מִאָטָאָרגַן, קאנֶ דער ווינְטַע אָפֿטְרָאָגַן אויכַ אָפֿצּוֹרִיךְ.

באמַ אָפֿטְשַׁעַלְגַּן די מִאָטָאָרגַן אַיְזַע דער אָרָאָפֿלְאָגַן גַּעֲזוּוֹנְגַּעַן אָוֹתְהָעָרְגַן צוֹ פְּלִיעַן אָוֹן ווּעַט אָוּמְבָּאָדִינְגַּט זיך אָרָאָפֿלְאָגַן גַּלְעִיכְרַע מַעֲסִיק אָפַּ דַּעַר עַרְד. דער דיריוושאָבל אָבָּעַר קָאנֶ בָּאָמַ אָפֿטְשַׁעַלְגַּן די מִאָטָאָרגַן ניט אָוֹתְהָעָרְגַן צוֹ פְּלִיעַן אָוֹן קָאנֶ פָּאָרוּעָזַן פְּלִיעַן, אוּסְנוּצְנְדִיק די לְוַסְטַ-שְׂטוּרַעַמְוּנְגַּעַן.

דער אָרָאָפֿלְאָגַן שְׁמִינִית ניט אָפַּ אַיְינַן אָרט, דער דיריוושאָבל אָבָּעַר קָאנֶ זיך אָפֿטְשַׁעַלְגַּן אָוֹן פָּאָרְקִירְצַן זַיְנַן פְּלוּ-שְׂנֵעַלְקַעַט בֵּין דער קְלֻעַנְסְטַעַר גַּרְיִיס. לְעַכָּאָפַּ הָאָס דער דיריוושאָבל אָ גַּרְוִיסְנַעַם, נַעַמְתַּ אַרְיִינַן אַסְאָבַּגַּן, פָּאָרְבִּיאָגַן דַּעְרִיבְּעַר אָ גַּרְוִיסְעַ הַיְבִּיךְ-קְרָאָפַּס אָוֹן קָאנֶ דַּעְרְגִּוְיִיכְן וַיְיִעַר גַּרְוִיסְעַ וַיְיִנְטְּקִיעַנְכָּן אַיְזַע פְּלִיעַן אָוֹן הַיְבִּיךְ וַיְיִעַר גַּרְוִיסְעַ מַאֲסָפָעַם, וַזָּס שְׁנִינְגַּן בַּאֲדִישָׁנָה דַּיק אַרְיִיבְּעַר די וַיְיִתְקִיםְתַּ פָּוּנָעַם פְּלִיעַן אָוֹן לְאָסְטַ-פָּאָרְגָּעַם פָּוֹן אָרָאָפֿלְאָגַן.

דָּאס אַלְצַ זַיְנְעַן די מִילְלַעַם פָּוֹן דִּירְיוֹשָׁאָבלַע. צְוֹאָמָעַן מִיט דַּעַט הָאָבָּגַן די דִּירְיוֹשָׁאָבלַען אָ רַי בְּעַלְעָרְגַן. זַיְיַ אָוּוּגַן זיך לְאַנְגּוֹזָאָמָעַר אָוֹן קָאנֶגעַן מַאֲנֻזְוִירְדַּן וַיְיִנְקְעַר פָּוֹן די אָרָאָפֿלְאָגַן. אַנְגּוֹפִילְטַע מִיט וַוְאַסְעַרְ-שְׁטַאָפַּ (אָוּפְלַאָמְעַנְדִּיקָע גַּזְוַן), זַיְנְעַן די לְאַנְגּוֹזָאָמָ-גַּיְעַנְדִּיקָע אָוֹן זַיְיִעַר גַּרְוִיסְעַ דִּירְיוֹשָׁאָבלַע לְעַן נִיט גַּאֲרַד זַיְכְּעַר אָפַּ דַּעַר מַלְכָּאָטַע. אַזְיְכְּעַר דַּעַט זַיְנְעַן זַיְיַ זַיְיִעַר גַּעֲפַרְלַעַכְיַ אַיְנַ פָּאָל פָּוֹן אָסְרִיְעַ (פָּוֹן 1900 בֵּין 1920 ?).

זַיְנְעַן אָוּמְגַעְקּוּמָעַן פָּוֹן בְּלִיצְנַן 4 דִּינְטְּשִׁישַׁע דִּירְיוֹשָׁאָבלַען. קָעָגַן דַּעַט אַיְזַע פָּאָרְגַּן אַיְינַן מִיטְלַ-בָּאוּזְיִיטִיקַן די קוֹוָלַן פָּוֹן אָוּפְלַאָמְונָגַן; פָּאָרְבִּיטַן די בעַזְוִינְגַ-מִאָטָאָרגַן מִיט נַאָסְטַ-מִאָטָאָרגַן (די-דָּזְוִיקַע אָוּפְנָאָכַע שְׁטִיְיט אוּכַב פָּאָר דַּעַר אָוּזְאַצְיַע) אָוֹן פָּאָרְבִּיטַן

די וואסער-ישטאט אָפַּ אַ בָּזְוְנְדֶּעֶן, אַיְּנָ אַ גְּוֹוִוִּיסְּנָן זַיְּנָ שְׂוּזְּרֶעֶן,
נַאֲרָ דָּעֵרְפָּאָר נִיטָּ אַוְּמָלָאָמְנְדִּיקָּן גָּאוּ-הָעֵלִי (די הייבּ-קרָאָפָּס פָּוָן
1 קָוָבָּ). מַעֲטָעָר וְוָאַסְעָר-ישְׁטָאָפָּס אַיְּן 12 קִיְּאָגְרָאָם, פָּוָן הָעֵלִי-1,1,
קִיְּלָאָגְרָאָם).

אַבְּשָׂר דִּידָּאָזְּקָעָ פָּעָלְעָרָג פָּאָרְקָלְעָנְדָּרָג נִיטָּ דיּ בָּאַדְּיִסְּוֹנָג פָּוָן
דִּירְיוֹשָׂאָגָלָ. עָרָ וְוָעָרָת בָּאַנְצָט נִיטָּ וְוִיְּנִיקָּעָר וְוִיְּ דיּ אַעֲרָאָפְּלָאָגָנָעָן.
אָפָּ אִים קָאָבָּ מַעְן אַרְיְבָּעְרוֹוָאָרְפָּן אָפָּ אַ וְוִיְּנָגָטָעָ מַעְהָאָלָעָכָּ גְּרוֹיְסָעָ
בָּאַסְעָטָס, אָגָן דָּעְרִיבָּעָרָ קָאָגָעָן זַיְּנָ בָּאַנְצָט וְוָעָרָג אָפָּ גְּרוֹיְסָעָ גְּוָסָעָ
לְיִנְיָעָס (פָּאָסָאָזְּרָאָדָּ אָגָן מַאְסָעָלְיִנְיָעָס), דָּוָרָכָּ גָּאנְצָעָ
אַקְּזָאָגָעָן אַיְּנָ גְּרוֹיְסָעָ עַדְּ-שְׁנָאָכָּבָּמָּ.

דִּירְיוֹשָׂאָבָּלָעָן אָפָּ דָּעָרָ מִילְּבָאָמָּעָ.

וְוִי עָסָהָט בָּאוּוִוָּג דיּ דָעְרָפָּאָרָוָנָג פִּינָּ דָעָרָ אִימְפָּעָרִיאַלִּיסְּטָרָ
שְׁעָרָ מִילְּבָאָמָּעָ פָּוָן 1914-1918 יָאָרָג, שְׁבִּילָּג דיּ דִּירְיוֹשָׂאָבָּלָעָן אָ
גְּרוֹיְסָעָ רָאָלָעָ אַוְיכָ אָפָּ דָעָרָ מִילְּבָאָמָּעָ.
אָפָּעָ מִינְיָט דִּירְיוֹשָׂאָבָּלָעָן קָאָגָעָן אוּסְפִּילָּג בָּאַשְׁטִימָטָעָ שְׁלָאָכָּטָ
אוּפָּנוּבָּעָטָ.

קָלְיִינָעָ דִּירְיוֹשָׂאָבָּלָעָן (בֵּין 5000 קָוָבָּ. מַעֲטָעָר דָעָר
פָּאָרְנָעָם) וְוָעָרָג בָּאַנְצָט סְפָּעָצְּיעָלָ אָפָּ אַוְיכְּפִּילָּג בַּיְּגָרְעָנְעָצְּדוֹאָכָּ
אוּסְקָוְקִידִינָסָט בָּאָ דיּ בָּרְעָנָג, פָּאָטְרוּלִירָן אָפָּ אַגְּנוּג גְּרוֹיְסָן
מַעְהָאָלָעָכָּ, בָּאָגְלִיְּתָן יָאָמָּשִׁיפָּן אָגָן קַעְמָפָן מִיטָּ דיּ אָוּנְטָעְרוֹוָאָסְטָרָ
שְׁפָלָעָכָּ, וְוָעָלָכָּעָ זַיְּנָעָגָן, וְוִי עָסָ אַיְּן בָּאוּוּסָטָ, דיּ גַּעַפְּרָלְעָכָסָטָעָ

סָאָנִים פָּוָן דיּ מִילְּעָדְרִישָׁעָ שִׁיפָּן אָגָן טָרָאָנְסָפָּאָרְטָ-שִׁיפָּן.
מִיטָּעָלָעָ דִּירְיוֹשָׂאָבָּלָעָן (25.000 קָוָבָּ. מַעֲטָעָר דָעָר פָּאָרָ-
נָעָם) פִּילָּג אַוְיכָ אָוִיסָטָ אָפָּ דיּ אָלָעָ שְׁלָאָכָטָ-אוּפָּנוּבָּעָטָ, אַבָּעָרָ אַוְיכָ
שְׁעָרָ דָעָמָטָ קָאָגָעָן זַיְּגָגָן זַיְּגָגָן וְוִיְּנָגָטָעָ אַוְיכְּפִּילָּג, בָּאָגְלִיְּתָן שִׁיפָּן

אם זיין אַז ווּוִיטָן מַעַהָּלֶךְ אָונֵן פִּירְנָן בָּאַמְבָּאַרְדִּירְוָן צֹוָּאמָעַ
מיַט דִּי אַמְּדִיקִיכָּעַס, וַיְיִתְשִׁינְדִּיקָּעַר אַרְטִילְעָרְיעַ, אָוּוִיאָצִיעַ, אַדְעָר
טוֹלְקָאָם זַעֲלְבָשְׁטָעְנְדִּיקָּ.

גְּרוֹיסָעַ דִּירְיוֹשָׁ אַבְּלָעָן (הַעֲכָר 25.000 קָובָּ). מַעֲטָעַ דַּעַר
שָׁאַדְגָּעַמְּדָ קָאַנְגָּעָן, אַוְיָסָעַר דַּעַט, פִּירְנָן בָּרוּיְסָעַ זַעֲלְבָשְׁטָעְנְדִּיקָּעַ
שְׁלָאַכְטָאַפְּעָרָאַצִּיעַס אַפְּ דַעַר כְּרִיקָּעַנִּישָׁ אָונֵן אַפְּנָן יָם אָונֵן אַרְיָה
בָּעָרוֹזָאָפָּנָן מִילְיָטָרְעָדָעָסָאָנָן אַפְּ דַעַר טָרִיטָאָרְיעַ פָּוָן דַעַט סְוִינָעַ.
דיַ אַנְפָאָלָן פָּוָן אַגְּנָצָעַרְ פְּסָקָאָדָרָעַ גְּרוֹיסָעַ דִּירְיוֹשָׁאַבְּלָעָן,
בָּאוֹוָאַפְּנָטָעַ מִיט אַעֲדָאָ-בָּאַמְבָּעַס אָונֵן אַרְטִילְעָרְיעַ, אַפְּ וּוּלְכָעַ נִיטָּשָׁ
איַז פָּוָנָקָטָן קָאַנְגָּעָן פָּאַרְשָׁאָפָּגָן גְּרוֹיסָעַ צַעֲשָׁטָעְדוֹנוֹגָעַן.
דיַ אַיְמָפָעָרְיָאַיְסָנִישָׁעַ מִילְכָאָמָעַ בָּרָעָנָגָט אַסָּאָבָּ בִּישְׁפִּילָן פָּוָן

דַעַר מִילְיָטָרְיָשָׁעַ אַרְבָּעָס פָּוָן דִּי דִּירְיוֹשָׁאַבְּלָעָן.

אַיְגָן 1916-טָנָן יָאָרְ הָאָטָם דַעַר דִּיְעָטְשִׁישָׁעַר הָאָרְטָעַר דִּירְיוֹשָׁאַבְּלָעַן
גְּ. צ.—104", מִיט אַפְּאַרְנָעָט פָּוָן 68.500 קָובָּ. מַעֲטָעַ, גַּעַמְאָכָט
אַגְּרָנְדִּיעָזָן אַיְבָּעְרְפָּלִי פָּוָן דִּיְטָשָׁלָאָנָד אַיְנָ אַיְרָעָרָ אַבְּלָאָד
גַּעַרְתָּעַרְ קָאַלְאָנָיָעַ, קָעְדָּיָי צַוְּשָׁטָעָלָן מִילְיָטָרְיָשָׁעַ מַאְכָשְׁרִים אַיְנָ אַ
צָּאָלָ פָּוָן 14 פָּאָן (1 טָאָנָן—61 פָּוָרָ). דַעַרְדָּאַזְיָקָעָרָ אַיְבָּעְרְפָּלִי,—
לוּוִיטָן מַאְרָשָׁוָס דִּיְטָשָׁלָאָנָד—בָּאַלְגָּוָאָרְיָעָ-טָעְרָקִיָּעָגִיָּפָעָט—כָּאָרָדָ
טוּמָ (אַפְּרִיקָעַ) אָונֵן צְוָרִיקָעַ, אַפְּ אַשְׁטְרָעָקָעַ פָּוָן 7.000 קִילְאָמָטָעַר
איַז אַוִּיסְנָעְפִּילָס גַּעַוְאָרָן אַיְנָ פָּאָרְלוּסָ פָּוָן דָּרְיָיָ טָעַטְלָעָס.
דָּעְרוֹזָעְלָבָעַר דִּירְיוֹשָׁאַבָּלָהָאָטָם אַנְטִילְגָּעָנוֹמָעָג אַיָּנָ אַרְיָיָ לְוָפְטָרָ
אַנְפָאָלָן אַפְּ דָּאָרָעָמָ-אַיְרָאַפְּעִישָׁן פְּרָאָנָסָ פָּוָן עַסְטְרִיכִיָּכִ-זַּיְתִּישָׁן
מִילְיָטָעַר.

אַ צְוַיְמָעַרְ דִּיְטָשִׁישָׁרְ דִּירְיוֹשָׁאַבָּלָהָגָן 54", מִיט אַפְּאָיָן
נָעַט פָּוָן 32.000 קָובָּ. מַעֲטָעַרְ, הָאָטָם אַפְּעָרְדִּירְטָ אַפְּנָן בָּאַלְטִישָׁן יָם,
הָאָטָם אַפְּגָעָשְׁטָלָטָ דִּיְהָאַנְדָּלָ-שִׁיפָּגָן פָּוָן סְוִינָעַ אָונֵן הָאָטָם אַפְּלָעָ
אַדְאַפְּגָעָלָקָזָן אַשְׁיָּפָלָ מִיט דַעַר קָאַמָּאָנָדָעָ אַסְׁצָוּוּמָעָג צָוָם שִׁיטָּ
אָונֵן קָאַנְטָרָאַלְיָרָן דִּי דָּאָקוּמוּטָעָנָן.

אַיִן פָּאֶרְלֹויִט פֿוֹנְ דִי מִילְכָּאָמָּעֵידָאָרְגָּן האָבָּן דִי דִימְשְׁכִּישׁ עֲדֵירִי
וְשַׁאֲבָּלְעָן דְּרוֹכְגַּעֲפִירֶט 713 שַׁלְאַכְטָאָנְפָּאָגָן, פֿוֹנְ זַיְיָ נִיסְ וּוּינִיקָעָר
וּוִי 60% פָּולְקָאָט-גַּעַלְגַּעַנְעָה. אָוְנְגָּעָקְרָמְפָּעָן זַיְנָעָן פֿוֹנְ מִילְיטְעִירִישׁ
אָפְּעָרָצִיעָס 40 שִׁיפְּנָן (פֿוֹנְ 100, וּוּאָס האָבָּן אָפְּעָרָירֶט). צְוָאָמָעָן
מִיטָּדָעָט האָבָּן דִי דִימְשְׁכִּישׁ דִירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן דְּרוֹכְגַּעֲפִירֶט 60 אָנְגָּ
פָּאָלָג אָפְּ דִי עֲגַלְיִישׁ אָונְ פְּרָאָנְצִוִּישׁ שְׁטָעָט אָונְ אַנְדְּעָרָעָ
צְעַנְטָעָרָס, דָּעָרְבָּעָן זַיְנָעָן פֿוֹנְ דִי צְעַפְּעָלִינְ-בָּאָמְבָעָס אָוְנְגָּקָעָר
מַעַן 535 מַעַנְטָשָׁן אָונְ עָס זַיְנָעָן פְּאָרוּוֹנְדָעָט גַּעַוְאָרָגָן 1358
מַעַנְטָשָׁן.

דִי אִיטָּאָלְיִעְנִישׁ דִירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן פֿוֹנְ קְלִיְינָעָם מִינְ (קוּבָּאָטוֹרָה)
הָאָנְגָּנְגָּעָנְמָעָן אָנְאַנְבָּיִל בֵּיס דָעָר אִיטָּאָלְיִעְנִישׁ-סְעָרָקִישׁ-שְׁעָר-זְיִילָ
כָּאָמָע אִינְ טְרִיפְּאָלִי אִינְ יָאָר, אָונְ בֵּיס דָעָר אִיםְפְּעָרָיְאַלְיִסְטִירָ
שְׁעָר מִילְכָּאָמָע פֿוֹנְ 1918-1914-1914 האָבָּן זַיְיָ דְּרוֹכְגַּעֲפִירֶט 50 בָּאַמְנָאָרָי
דִירְנוֹגָעָן אָפְּנָ עֲסְפָּרְעִיכְלִישָׁן פְּרָאָנְטָ.

בֵּיס דָעָר מִילְכָּאָמָע פֿוֹנְ 1918-1914 יָאָר אִין אִיסְטָאָלְיִעְנִישׁ
לוֹפְּטָ-פְּלָאָס גַּעַוְעָן נִיסְ וּוּינִיקָעָר פֿוֹנְ 17 דִירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן, דָעָרְהוּיְמָטָ
פֿוֹנְ קְלִיְינָעָם מִינְ. נָאָכְ דָעָר מִילְכָּאָמָע זַיְנָעָן אִינְ דָעָר בָּאוּוֹאָפְעָנָנוֹן
פֿוֹנְ אִיסְטָאָלְיִעְנִישׁן לוֹפְּטָ-פְּלָאָס אַגְּגָעָנוֹמָעָן גַּעַוְאָרָגָן דִי מִטְעָלָעָ
הָאַלְבָּהָאָרָטָע דִירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן פֿוֹנְ 20.000-20.060 קְוָבָּ. מַעַטָּעָר דָעָר
פָּאָרָנָעָם; דָעָר לְעַצְטָעָר פֿוֹנְ זַיְיָ אִיזְ דָעָר באָוּוֹסְטָעָר "J.-H."
אָפְּ וּוּלְכָנְ עָס זַיְנָעָן דְּרוֹכְגַּעֲפִירֶט גַּעַוְאָרָגָן דִי אִיבְּרָפְּלִיעָן פֿוֹנְ
גַּעַנְעָרָאָל נָאָבָּיָלָע זְוָם צָאָפְּנָפְּאָל אִינְ 1928-1926 יָאָרָגָן, וּוּלְכָנְ
עַט האָבָּן זַיְכָ פָּאֶרְעָנְדִיקָט, וּוּיְ עָס אִיז באָחוֹסָט, מִיטָּאָ קָאָסָטָ
סְטוֹרָאָפָע בָּא דִי בְּרָעָנָן פֿוֹנְ שְׁפִיצְבָּעָרְגָּעָן.

דִי עֲגַלְיִישׁ דִירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן פֿוֹנְ קְלִיְינָעָם אָונְ מִיטָּעָן מִינְ האָבָּן
אָוִיכְ דְּרוֹכְגַּעֲפִירֶט דָעָרְפָּאָלְגְּרִינִיכְ אָפְּעָרָצִיעָס בֵּיס דָעָר מִילְכָּאָמָע
אִינְ אַפְּהָיִתָּן דִי יָאָמְ-שִׁיפְּן, אִינְ קָאָמָפְּ מִיטָּס דִי אַונְטָעָרְזָאָסְעָרָ
שִׁיפְּלָעָ, אִינְ פָּאֶטְרְוָלִירָן אָונְ וּוּינִיטָעָר אוּסְשָׁפְּרִוָּגָן. אִינְ דִי מִילָּ

באטע-אָרְנַהֲבָן דִי עַגְלָעַנְדָּעֶר אויסגעבעויט מער פון 200 שיפן,
וחלכע עם האבן דורכגעפֿירטס ביו 10.000 אויסשפֿיר-אַיבָּעַרְפְּלִיעַן,
זאָס האבן בעסאָכָּל גַּעֲדוּעֶר בָּא 90.000 שָׁנָה.
כאָראָקְסְּעַרְיְּסְטִישׂ, או בָּא אַיבָּעַר 2.000 פָּאלָן, ווען זַי עַגְלָיְשׂ
דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן האבן באַנְגְּלִיטְרָאנְסְּפָּאָרְטְּ-שִׁיפְּן, האבן דִי דִּיטְּשִׂישׂ
אוֹנוֹטְעַרוֹואָסְּעַרְ-שִׁיפְּלָעֵךְ בְּלוֹוִין אִינְגְּמָל גַּעֲרוֹוֹת אַסְּקְּרִיגְּדִי
דאָמְפָּעָרָעָ.

דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן האבן אוּרְבָּעַנְמָעַן אַנְקְּטִיזְוָן
אַנְסִילְיָ אַינְגְּדָעַר מִילְכָּאָטָע פָּוֹן 1914-1918 יָאָרְנָן; דָּרְבָּנִי, ווען דִי
דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן פָּוֹן מִיטְעַלְעָר אָונְגְּלִינְגָּר קִבְּאָטוֹר האָבָן באַנְגְּלִיטְרָאנְסְּ
דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן יָאָמְ-שִׁיפְּן אָונְגְּלָעַנְדִּישָׂן יָאָמָן, אַיְן נִיט גַּעַן
ווען קִינְגָּ אַיְן פָּאָל פָּוֹן אַנְסְּקָעָ מִיצָּאָדְדִי אַוְגְּנָעַרְוֹואָסְּעָרָ
שִׁיפְּלָעָ.

פָּאָרְשְׁטָעַנְדְּלָעָ, או בָּא הַיְּנִינְצִיְּסִיקָּעָ דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן, וּוּלְכָּבָע
זַיְגָּעָן אַיְן אַלְעָ הַיְּנוּכְּבָנָן אַסְּכָּבָמָרְ פָּאָרְפּוּלְקָאָטָט, וּוּלְגָּעָן אַיְן
עַד קִומְעַנְדִּיקְעָר בְּלִיכְנָאָטָע בָּאַקְּוּמָעָן אַנְבָּבָרְ בְּרִיטְעַרְ אַנוּעַנְדָּגָן
אָונְגְּוּלָן זַיְכָּ אַרְוִיסְוּוּיְזָן פָּאָר אַנְסְּעַרְגָּעַזְוַיְיִינְגְּלָעַכְּ-שְׁטָאָרָקָן
מִילְכָּאָטָע-מִיטְלָ, בָּאוּנְדָעָרטָס, אוּבָבָמָעְ זָאָל דִּיטְּקָאָנְטָרָגָן, או שָׁוֹגָן
בָּאָטְמִינְטִיקָן טָאגְ קָאנְגָּן זַיְכָּ אַוְסְּפִּילָן דִי רָאָלָעָ פָּוֹן אַוְוִיאָאָ
סְּרָעַגְעָר אָונְגְּרָאָגָן אַפְּ זַיְכָּ גַּאנְגָּעָ בָּאַכְּנָעָט אַעְרָאָפְּלָאָנָעָן.

אוּוִי זַיְכָּ דִי דיַרְיוֹשָׁאַבְּלָעֵן זַיְגָּעָן זַיְעָרְ נִיט זַיְכָּרְ מִיצָּאָדְדִי
צַעַשְׁטָרְוָן-נְאָעָרְ-זְפָּלָאָגָן, וּוּלְכָבָעְ קָאנְגָּן זַיְכָּ פָּאָרְנִיכְבָּנָן מִיטְדִּי
אַוְפְּרִיסְ-קְוִילָן אָונְגְּנָאָרְיָאָדָן, דָּאָרְפָּגָן זַיְכָּ אַוְיְטְגָּעָנְצָט וּוּרָגָן
מָעָרְסְּטָנְטִילָאָפְּ דִי שְׁלָאָכְטְּ-צִירְקָלָעָן, וּזְזָהָם כּוֹינָעָ זַיְגָּעָן אַיְנָ
גַּאנְגָּ נִיטָּאָ קִינְגָּ צַעַשְׁטָרְעָרְ אַדְעָרְ זַיְכָּ זַיְגָּעָן פָּאָרָאָגָן אַיְנָ
קִלְיְינְגָּר זָאָל אַדְעָרְ מַעְ דָּאָרְפָּגָן זַיְכָּ אַוְיְטְגָּעָנְצָט מִיטְאַרְאָ
פְּלָאָגָן. אַבְּעָרְ דָּאָס פָּאָרְמָנְגָּעָרְטָס נִיט דִי בָּאָדִיעָטָוָנָגָן פָּוֹן דיַרְיוֹשָׁאַבָּלָ
אוֹזָאָ דָּרָאָעַנְדְּקָעָר, בָּאָמְבָאָרְדְּ-דִּינְדִּיקָעָר שְׁלָאָכְטְּ-מִיטְלָ אָונְגְּלִיטְעָ

רישער טראנספֿאַרטִּיטִילָג, ווי עם איז דער דיריוושאַבל, ווועט
בריכט אויסגענְזֶט וווערגן אינ דער מילכָאַמע אָפָן יאמ אונ טראַ
קענִיש אונ ווועט אינ אַיך שפֿילָג ווועט ניט די לְעַצְמָע רָאַלָּע.

די הַיִּנְטְּצִיעִיטִיקָע דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּל-בוֹיּוֹנְג.

דער גַּעֲבָרְשָׂאָרט פִּינְג הַיִּנְטְּצִיעִיטִיקָע דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּל-בוֹיּוֹנְג אַיז
דעיטשלאַנד, וואָס איז נאָס אַיז אַנְהָוִיב 20-יךן יָאָרְהָוְנְדָעָרט צוֹנְגָעַ
טראַונְג בְּרִיעָג דִּי עַדְשָׂעָג האַרְטָע דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּלָעָן, האָס גַּעֲשָׂאָטָן
עַטְלָעָכָע ווּעַרְפָּג (וְאַיזָּאָדָה), אַינְג נָאָר אָפָן הַוִּיפְסְּחוּעָרָט אַינְג
פְּרִידְרִיךְהַאָפָּעָג האָט זִי אַרְוִוְנְגָעָלְאָזָן בֵּין אַנְהָוִיב פָּונְדָע אַיְמָד
פְּרִיאָרְ-יִסְטִישָׁעָר מילכָאַמע אַינְג יָאָר 25 שִׁיפְּן פָּונְדָע שִׁירִיָּה
דענְעָט פָּאָרְנָעָט. דִּידְקוּיקָע ווּעַרְפָּג האָבָּג באַוְוָוָן אַינְג די יָאָרְנָה פָּונְדָע
AMILCAAM אַופְּצָוּבְּרִיעָג 89 דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּלָעָן, די אָוּבְּטָלְבָאַלָּעָפָּאָרָד
נוּיְעָרָה פָּונְדָע די אַיצְטִיקָע 2 גִּינְאָנְגָן, גַּג. צ.-126-121 (ער איז אַיבָּעָרָד
געַגְעָבָג גַּעַוְאָדָג אַינְג הַעֲסָקָעָמָע פִּינְג ווּעַרְכָּאַלָּעָד אָפְּמָאָס די פָּאָרָד
ריִינְיקְּצָע שְׁטָאָבָּג פָּונְדָע אַבְּעָדִיקָע אַינְג יָאָר אַיז אַנְגְּרוּפָג
גַּעַוְאָרָג („אַסְ-אַנְדוּשְׁעָאָס“) אַיז, גַּג. צ.-127-121, ווּלְכָעָר אַיז אַנְגָּדָה
גַּעַרְפָּג אָפָן נָאָמָעָג פָּונְדָע נְרוּיְנָדָעָר פָּונְדָע דִּינְטְּשִׁישָׁעָר דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּלָעָן
בוֹיּוֹנְג „גְּרָאָפְּ צַעְפְּעָלִין“).

אוּסְטָעָר דִּיעַטְשָׂאָנד האָט זִיכְרִי די בוֹיּוֹנְג פָּונְדָע דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּלָעָן (אונ
אַערְאָפְּטָאָטָן) נָאָס בֵּין דער מילכָאַמע אַנְגְּעָהוּבָן אַינְג פְּרָאָנְקְרִינְיכָּס,
אִיטְּאָרִיךְ אַיז עַנְנְאָגָה,
ニיט לְאָנְגָה דער מילכָאַמע אַיז צוֹנְעַטְרָאָטָן צוֹ דער דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּלָעָן
וּשְׁאָבָּלָעָבָּוּנְג אַוְיכְּ דָאָס צָאָרִישָׁע רְוּסְלָאָנד.
די לְעַצְמָע שִׁיפְּ, וואָס אַיז אַופְּגָעָבָוּס אָס פְּרִידְרִיךְהַאָפָּעָג
וּוּרָפְּ, אַיז גַּעַוְעָג דער דִּירֵיּוֹשָׁאַבָּל „גְּרָאָפְּ צַעְפְּלִין“. ער אַיז

אריסנספלוינן אין א דויירנדיקער ריעז צומ ערסטן מאָל דעם
9-טָן סענטיאבעד 1928.

דערדאָיקער דרייזשאָבל האָט אַ פֿאָרנעם פֿון 105 ט. קוב. מעטער:
די לְעֵגֶן-235 מעטער אָונִ די גּראָסְטַּע בְּרִיכַס 39,5 מעטער, עַר
איַזְּ בָּאוֹזָרְגַּס מִיט 5 מְאָקְטָאָרְגַּן (או 530 פֿערְדִּקְרָאָפְּטַס). וּוּלְכַּע
וּוּרְגַּן בָּהִיאַצְּסַט מִיט פֿלִיטִיקְעַר בָּהִיאַצְּוָנָגָן-בְּעַנוֹזָאָל אָונִ סְפָּעַצְּיָעַלְגַּן
נָאוֹ "בְּלוֹוְינָאָס". די הַיְבָּרְקָרָאָפְּטַס פֿון דְּרִיזְשָׁאָבל אִיז 107 טָאָן,
די קָאָפְּטָרְצִיעַלְעַ אַנְלְאָדוֹנָגָן-20 פֿאָסָאָזְיָרִן אָונִ 15 טָאָן מסע
די חַיְמִקְיִסְטַּעְטַּע פֿון פֿלִיעַג אִיז 6.250 קִילְאָמָט. די שְׂנָאָלְקִיְסַטְּפַּע
פֿלִיעַג-129-110 קִילְאָמָט. אַ שָּׁאָ.

פָּאָר אִין יָאָר צִימַּט (פֿון 9-טָן סְעַנְטִיאָבָּעָר 1928-טָן יָאָר בֵּין
נָאִיאָבָּעָר 1929 יָאָר) האָט דָּעַר. גְּרוֹאָמְצָעַלְגַּן דָּוְרְכְּגַּעַם אָכָּט 50
אַיְבָּרְטְּלִיעַג, וּוּלְכַּע עַס האָבָּגָן בְּעַסְאָכָּאָל גַּעֲדִיְעַרְתַּע 1.186 שָׁאָן
אָונִ אָס אַ מְעַהָּאָלְעַכְּ פֿון 116 טְרִיזְנַט 935 קִילְאָמָטְעַר. דָּעַרְבִּי
הָאָבָּגָן אִין די אַיְבָּרְטְּלִיעַג אַנְטִילְגַּעַנְטַמְעַג 1.275 מָאנִ (אִין דָּעַר
צָאָל דָּעַר עַקְיָאָזֶשׁ) אָונִ עַס אִין אַיְבָּרְגְּעַפְּרַט גּוּווֹאָרְגַּן 4.882 קִילְאָמָט
לְאָגְרָאמְמָסְעַ.

אִין דָּעַר צָאָל פֿון די אַנְגָּעוֹחִיוּנָעַ אַיְבָּרְטְּלִיעַג גִּינְטַרְיִינְג דָּעַר
אַיְבָּרְטְּלִי אַרְוֹם דָּעַר זְוֻלְּטַ, וּוּלְכַּנְּסַע עַס האָט דָּוְרְכְּגַּעַם אָכָּט דָּעַר
גְּרוֹאָמְצָעַלְגַּן פֿון 15-טָן אָוּגְּסְטַס בֵּין דָּעַט 4-טָן סְעַנְטִיאָבָּעָר
1929 יָאָר; גַּעַטְיְּנַעְנְדִּיק זִיכְרַיְּנַע וְעַג 20 בְּעַסְלְעַס אָונִ 4 שָׁאָן, האָט
דָּעַר דְּרִיזְשָׁאָבל פְּאָרְבְּרָאָכְט אִין לוֹפְּט 283 שָׁאָן, עַד האָט דָּוְרְכְּגַּעַם
מָאָכָּט 34.000 קִילְאָמָט. מִיט אַ דָּוְרְכְּשָׁנִיתְלְעַכְּרַע שְׂנָאָלְקִיְסַטְּפַּע
115 קִילְאָמָט. אַ שָּׁאָן אִין אַרְוּמְגַעְלְזִיגְנָן אַיְדְּאָפְּעַ, צָאָפְּנְ-אָזְיִיעַ (אַיְבָּרְטְּלִעַג
ס.ס.פ.ר.), שְׂטִילְגַּן אַקְעָאָן, צָאָפְּנְ-אַמְּטְרִיקְעַ אָונִ אַטְּלָאָנְטִישְׁן אַקְעָאָן.
אִין דָּעַמְדָּאָזִיךְן אַיְבָּרְטְּלִי האָט דָּעַר גְּרוֹאָמְצָעַלְגַּן גַּעַשְׁלָאָגְּנַע
דָּרְעַי לְוֹפְּט-שְׂחוֹיְמַעְנְדִּיקְעַ וּוּלְטְ-רַעְקָאָרְדָּן). די דְּוִיְעָרְהַאְמְטְקִיְסַטְּפַּע
אַיְבָּרְטְּלִי אַן אַרְאָפְּלָאָזְן וְיִכְ—100 שָׁאָן מִיט 35 מִינּוֹט, די וּוּיִיטַ

קיט פון איבערפלַי אם א גֶּלְיכֶּר לִינְיָעַ 11.247 קילאמטר
(פרידריכסהפֿעַן—יאפָאנַיעַ) אוֹן די שנעל'קיט פון פְּלִיעַן—5,5
קילאמטר אין א שָׁא (אכעריקע—אייראָפָעַ).

נָאָכְ דַּעֲמָדָאָוִיןָן בָּאַרְיכָּבָן אַיְבָּעָרְפָּלִי הָאָט דַּעַר דִּירְיוֹשָׁאָבָּל אֵין
מַיְ 1930 יָאָר דָּוְרְכָּגְעָמָלָט אַ נִּיעַם אַיְבָּעְרָפָּלִי אַרְוּם דַּעַטָּאָט
לְאַנְטִישָׁן אָקָעָן אֵין מַעְשָׁכָּ פָּוָן 18 טָעַג, לְוִיסָּן מַאְרְשָׁרוֹס פְּרִידְּ
רִיכָּסָהָפֿעַן — רִיאָדָעְזָשָׁאַנְיָרָא (הוַיְתָפְּ-שְׁמָאָט פָּוָן בְּרָאוּלִיעַ),
נוֹרִיאָרָק — פְּרִידְּרִיכָּהָפֿעַן, דָּוְרְכִּפְּרִינְדִּיק אֵף אֹזָא אַוְיפָּן דַּעַט
עֲרַשְׁתָּן גַּעַלְגַּעַנְעַטְמָ פָּרְוּוֹ פָּוָן אַ סְּפָעְצִיעַלְעַדְרָ פָּאַטְּשָׁטָפְּאַזְּוּשִׁירָ
קָאַמְוִינְקָאַצְיָעָ פָּוָן אַיְרָאָפָעָ אֵין דַּאְרָעָמִיָּמָעִיקָּע, פָּוָן דַּאְרָעָמָ
אַמְּעָרִיקָּע אֵין צָאַפְּנְדִּיקָּעָ אֵוָן פָּוָן צָאַפְּנְ-אַמְּעָרִיקָּע אֵין אַיְרָאָפָעָ.
פָּאָרָ צָחִי יָאָר אַרְבָּעָס הָאָט דַּעַר, נְרָאָס צָעַפְּעַלְיָנִי, נְעהָם בְּעַ
סָאַכָּאָקָּל דָּרְיָי מָאָל קְלִיְּנָעָ צָעַשְׁדִּיקָּוּנְגָּעָ, וּוָאָסָּעָ בָּאַשְׁטָעִיקָּט
בָּאוֹזְדָּעָזָטָ דִּי גְּרוֹיסָע זִיכְּרָקִיטָ פָּוָן דִּירְיוֹשָׁאָבָּלָעָן.

דִּי עֲרַשְׁתָּע צָעַשְׁדִּיקָּוְנָגָ פָּוָן אֵין מַאְטָאָרְ-גָּאַנְדָּאָלָע אֵין פָּאָרָ
גַּעַקְוּמָעָנָ אֵין טָאָקִיָּאָ, צָוְלִיבָּ דַּעַר נִטְּדָעְפָּרְאָנְקִיטָ פָּוָן דַּעַר
קָאַמְּגָנְדָּע, וּוָאָטָהָאָט אַרְוִיסְגָּעְפְּרָטָ דַּעַט דִּירְיוֹשָׁאָבָּל פָּוָן עַלְיָנָגָ
(סְפָעְצִיעַלְעָ גַּעַבְּמִידָע); דַּעַט דִּירְיוֹשָׁאָבָּל הָאָט מַעַן טִיקְעָפָּרְאִיכְטָ
אָפָּן אָרְטָ.

דִּי צְוַיִּיטָע צָעַשְׁדִּיקָּוְנָגָ פָּוָן סְמָאַבְּיָלוֹזָאַטָּעָרָ—בַּיִּסְאָ שְׁטוּרָעָם,
בָּאָמָ דָּוְרְכָּמָאָכָּן דַּעַט עֲרַשְׁתָּן אַיְבָּעְרָפָּלִי אַיְבָּעָרָן אַטְּלָאַנְטִישָׁן אָקָעָן,
אֵין פָּאִיכְטָ גַּעַוְאָרָן אָפָּן אָרְטָ בַּיִּסְנָ פְּלִיעָן.

בָּאָ דַּעַר דִּרְיָטָעָ צָעַשְׁדִּיקָּוְנָגָ, וּוּנְעָס זִינְעָן קָאַלְיָעָ גַּעַוְאָרָן
דִּי מַאְטָאָרָן, בַּיִּסְטָעָטָ דַּעַט נִיעַם אַיְבָּעְרָפָּלִי אַיְבָּעָרָן אַטְּלָאַנְטִישָׁן
אָקָעָן, הָאָט זִיכְּ דַּעַר דִּירְיוֹשָׁאָבָּל אָוּמְגָעְקָרָטָ אֵין נָאַעַנְטָסָטָן
עַלְיָנָגָ אֵוָן אֵין שְׁנַעַל פָּאִיכְטָ גַּעַוְאָרָן.

פָּאָרָ דַּעַר לְעַצְטָעָר צִיְּטָ אֵין דִּי פְּרִידְּרִיכָּהָפֿעַןָעָרָ וּזְעָרָטָ צָרָ
גַּעַטְּרָאָטָן בָּוּיְעָנָגָ נִיְּעָ 2 דִּירְיוֹשָׁאָבָּלָעָן "גָ. צ.—128" אֵוָן "גָ. צ.—

"129" מיט א פארגעט צו 150.000 קוב. מטער, מיט אן אַנְגָּאָדָונְגָּן פונג 100 פאסאושירג אונ 20 טאג מסע אינ מיט א פליישנעלקיטס פונג 150 קילומטר.

צומ אונטערשייד פונג דיעטשלאנד איז ענגלאנד צונטראנס בווען הארטע דרייזשאבלען ערשות באט סאמע אנהיב פונג דער אימפער ריאלייטישער מיליכאמע, אונ האט פאנאנדערגוועויקט א בריטיש בוויניג ביס דער מליכאמע, נאכטאלגנדיך די דיעטשישע מוסטערן. נאכ דער מליכאמע, באנייענדיך די דרייזשאבלביזונג, האבן די ענגלאנדער אינ 1926 יאר אַנְגָּעָהִיבָּן בווען 2 גרויסע שיפֶּן ר.-100, לויינט טיפ פונג די לעצט דיעטשישע צעפֿלִינְגָּן, אינ ר.-101. וועלכער האט, לויינט פראיעט פונג אַגְּוֹשְׁעָנְדָּר ר.-102 שאמאנד, געדארט אַבערטטען די דיעטשישע דרייזשאבלען. דער דרייזשאבל ר.-100" האט א פארגעט פונג 140.000 קוב. מטער: די גענְגָּן-212,7 מטער אונ די בריטט-39,9 מטער. ער איז באזארגט מיט 6 בענוינטמאָךְאָרגן צו 660 פערד-קראפט יעד דערער.

די הייב-קראפט פונג דרייזשאבל איז 155 טאג, די אַנְגָּאָדָונְגָּן-100 פאסאושירג אונ 10 טאג מסע, די ווינטקייטס פונג אַבערטֶּן אין 6.000 6.000 קילומטר, די שנעלקיטס פונג פְּלִיעָנְגָּן-132 קילאָר מטער אינ א טא.

נית קוונדייך אָפּ דעם, וואס די קאנטראוקאייז פונג דרייזשאבל ר.-100" איז פָּאָרָהָעָלְטָנִישְׁמָעָטִיק שווערער פונג "גראָע צעפֿלִינְגָּן" (די וואג פונג ר.-100" איז גרעסער פונג דער וואג פונג "ל. צ.-127" אָפּ 56 טאג), האט ער צווארען מיט דעם אוֹ גרויסע הייב-קראפט, אוֹ ער האט דערלאָנט אַזְעַטְדְּרַעְקָאָרְד פונג אלגעמיינעם מסע-אָופְּהָוִיב-72 טאג.

א אוננדער אַסְמָעָרְקוֹאַטְקִיטס פָּאָרְדִּינְגָּט דער דרייזשאבל ר.-101". ער האט געהאט א פארגעט פונג 141.600 קוב. מטער

די, גענגן-219.6 מעתער, די גרענטע בעדייש-39.6 מעתער את איי געווונן באואריגט מיט 5 נאפעט-מאטארונג צו 585 פעדד-קרראפט יע-דעערער. זיין הייב-קרראפט-150 טאנ, די אַנְגָּדוֹן-53 פאסאושירן אונ 7 טאנ מאכע; די וויעטקייט פון פליינגע-בעטאאקל 3.000 קי-ילאָםעתער (בא דער געגעבענער אַנְגָּדוֹן האט ער ניט געקאנט געמען מער ברענ-מאסעריאָלן), די שגעלאָקיעיט פון פליינגע-103-102 קי-ילאָם. א שא.

אָפַן דִּירְיוֹשָׁבֵל ר. 101 וַיַּעֲנֵן צוֹם עֲרַשְׁתָּן מַאֲלָא אָוּעֶקֶג-עַטְמָלֶט גַּעוֹאָרֶג נַאֲפַטְמַאֲטָאָרֶג, אָזְוִי אַרְוָת הָאָט עַד בָּאָנוֹצָס אַיִן אַלְגָּוּמִינִין אָסָאכ וַיַּיְנִיקָּעֶד לְוִיטָּן וַוְאנָג בָּרַעַנְמַאֲטָעָרִיאָלֶג. אַבָּעֶר דְּדָאָס פַּאֲרַקְלָעַנְעָרֶב דָּעַם זַאֲפָאָס בָּרַעַנְמַאֲטָעָרִיאָלֶג הָאָט קִימָאָס נִיסְנָוָהָאָט קִיְּג שָׁוֹם בָּאָדִיעַטְוָנָג, וַיַּיְלְדִּי מַאֲטָאָרָנָלֶג אַלְיָיָן וַיַּעֲנֵן גַּנוֹאָג וַיַּצְאֵר שְׂוֹאָרֶג (שְׂוֹעָרֶג-עַטְמָלֶט פָּונְג יַעֲנֵן אֶפְ 10 סָאָנָ).

כוצдум האט דער אינושעגער ריגיט שמאנד באנווץ אע מאכן
דעם קדרקס א בעונדערטס ליעיכטע אוניאַ-שטאָל, אַנשטאטס דייראָ
ליימני, וואָס איז באנווץ געווארן אונ. ז. 120-ן אונ
ר. 101-, נאר ער האט אווי פאָרגראָעטערס די צאָל טילגּן, אָז דער

קארקס האָט זיך אַרוֹיכְנָעָוִוֵּן שׁוּעָרָעָר אֶפְּ וְזֶן סָגְּן.
אַינְגּ רְעוּלְטָאָט האָט דַּי וְאָגּ פָּגּ דַּעַר קָאנְסְטוּרְקְצִיעּ "ר. 100"
זיך אַרוֹיכְנָעָוִוֵּן שׁוּעָרָעָר אַינְגּ פָּאָרְגְּלִיעִיכּ מִיטּ "ר. 100" אֶפְּ
21 פָּגְּן.

דאַס האָט זיעער שטארק פֿאָרְקּוּעַנְעָרט זײַג לאַסְטּ-אָופְּהִיבּ,
שְׁגַעַלְקִיטּ, ווּיְתְקִיעַת פֹּונְ אַיבְּעַרְפְּלִי אָונְ האָט פֿאָרְעַרְגָּעָרט זײַג
אנְפִירּוֹנוּ.

* ניט געקייט אפ דער אינַריכטונג פון א נײַיעם צוֹאָבִשְׁנִיט
אוֹן אָפּן פֿאָרגּוּעַסְטֶּרֶן די גּוֹזְבָּאָלְאָנָגּן, ווֹאָס עַס האָט פֿאָרגּוּעַס
סֻעַּרְטַּן די אָפּשְׁטִינְגְּקָרָפּט אֶס 19 פָּאנָגּן, אֵין דער דִּירְיוֹשָׁאָבל
בּ. – 101* אָומְגָעַסְמָעָן דּעַם 5-פָּגּן אֲקְטִיאָבְּעָר 1930 יָאָר אַיִּינְ

פראנקрайיך, ליעבנ דער שטאטס באָווע, בעסאַבאָל בּלוּז נאָכ עט-
לעכע שאָ פונ גאנ איבערטלי קיין אינדייע.

ארטִינְגֶּעָכָּאָפָּס זיך אונטערן רענג, וועלכער האָט, "צָנוֹעַדְרוּקְטָמָן"
די שיט צו דער ערֵד, איזו דער צו שׂוּעוּרָעָר דִּירוּשָׁאָבָּל, וועלכער
אייז דערזו נאָכ אַנְגַּעַפְּרִיסָּט גּוּוֹאָרָגָן פֿוֹן אַ נִּטְדְּעָרְפָּרְעָנָעָר קָאָ-
מאַנדָע, אַפְּגַּעַשְׁלִיעְדָּרָט גּוּוֹאָרָגָן צו דער פָּרָד צוֹלִיב אַ קְלָאָפָּפָון
אַ שְׁטוּרָקָן ווַיְנַט, צוּאַמְעַנְנַעַשְׁטוּסָן זַיְכָ, אַפְּגַּעַפְּלָאָפָּט אַונְפָּרָדָ-
ברענטשְׁטָגָן. צוֹאַמְעַן מִיט זַיְנַעַן אַומְגַעַקְומָעָן באָ 50
מענטשְׁנָג, דער עַנְגְּלִישָׁעָר אַוְוַיְצְיֻעְ-מִינִיסְטָרָר לְאָרְד טָאָמָסָן אַונְ
דער דִּירְעָקְטָרָר פֿוֹן דער עַנְגְּלִישָׁעָר צִיוּילָעָר אַוְוַיְצְיֻ-דָעָר
חוּצְעַמְּאָרְשָׁאָל בּוּרְנְקָעָר, וועלכע האָבָן זיך גַּעֲיִילָט צוּ פָּרָדָ-
חוּרְקָעָבָן דִּי פָּלָעָנָעָר פֿוֹן עַנְגְּלִישָׁן אִמְפָעָרְיָאָלִוָּם אַפְּפָרְיִינְגִּיקָן
מִיט אַ לְּוָפְטְ-זְוּעָגָן עַנְגְּלָאָנד מִיט אַירָע אַמוֹיְנִיקְסָטָן זַיְכָעָרָע אַינְ-
דִּישָׁע קָאָלָאָגְנִיעָס.

דער אַומְקָום פֿוֹן אָס דָעַט דִּירְיוֹשָׁאָבָּל בָּאַטְיִיט אַבעָר נִיט קַיְינָ-
קָאַטְּסְטְּרָאָפָּע פֿוֹן לְוָפְטְ-פְּלִיעָרִי, דָאָס בָּאַטְיִיט נָאָר, אָז דער נִימְ-
גּוּלְגַּעַנָּעָר פְּרוּווּ-דִּירְיוֹשָׁאָבָּל האָט נִיט גַּעַדְאָרָפָט אַוְיסְגַּעַנוֹצָט
חוּרְגָּן אַפְּ גְּרוּסָע אַיבְּרָפְלִיעָן. אַינְ נִטְדְּעָרְפָּרְעָנָע הַעַט האָט אָז
דִּירְיוֹשָׁאָבָּל נִיט נַעֲקָאנָס אַוְיסְטִּידָן קַיְינָ אַומְקָום.

בָּאַיְצְטִיקָן טָאנְגָה הַיְבָט עַנְגְּלָאָנד אָן צוּ בּוּעָן פֿוֹן אַ 14 מְאָתָאָ-
רִיקָן דִּירְיוֹשָׁאָבָּל מִיט אַ לְעָנָגָן פֿוֹן 283 מְעַטְעָר אַפְּ 400 פָּאָסְאָוּשָׁרִין.
דִּי פָּאָרְדִּיְיִנְקָטָע שְׁטָאָטָן פֿוֹן אַמְעָרְדִּיקָע זַיְנַעַן צָרָ-
גּוּטְרָאָטָן צוּ לְוָפְטְ-שְׂוּוֹמְעָרִיְ-בּוּיָוָגָן שְׁפָעַטָּרָר פֿוֹן דִּי אַיְרָאָפְּעִישָׁע
לְעַנְדָעָר, אָז דָעַרְבָּעָר האָבָן זַיְכָ זַיְכָ גַּעַשְׁטָעַלְתָּס דִּי אַפְּנָאָבָעָ-
אַיְבָּרְכָאָפָן אָפָן גָּאנְגָן דָעַט בּוּסְטָן דִּיְתְּשִׁישָׁן פְּרוּווּ אָז אַוְיסְ-
נוֹצָן אַטְפָּר זַיְכָ.

באַקְוּמָעָן אַינְ 1924-טָן נִאָר דָגָם דִּירְיוֹשָׁאָבָּל, 5. צ.-126." אָז
בָּאוּאָרָנָט זַיְכָ מִיט דער טַעַכְנִישָׁעָר הַילָּפָן עַקְעַנְעָרָן, דָעַט אָנְ-

סידער פון פרידריכסהאָפֿעַזֶּר וווערט, האָבן די פָּאָרְדִּינִיקְטָע
שְׁטָאָטָן גַּעֲשָׁאָפָּן אֵין אַ קְּדָּצָן אַ וּוּרָם (גַּוּדִּיעַ-צַּעַפְּלִין) אָונָ
הָאָבָּן אֲנַגְּעוּהַיְיָבָּן בּוּיְעָן 2 סָאָמָּע מַעֲכְּטִיקָע אֵין דָעַר ווּלְתָמָּע
דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן, צ. ד. ס.-4*, אָונָ, צ. ר. ס.-5*, מִיטָּ אַ פָּאָרְגָּעָט
לְעַדְרָעָכָ 184 אָונָ 196 טְוִיזְנֶטֶקָוב. מַעֲטָעָר אָונָ מִיטָּ אַ שְׁרוּפִּיָּ
מַאֲצָטָאָרִישָׁעָר גַּוּפָעָ צָו 4.800 טְוּרְדִּיקְרָאָפָט יְעֻדְעָרָעָר. די אַמְעָדִי
קָאנִישָׁע לְוַפְּטָ-גִּיגָּאָנָסָן, וּזְיִי די נִיעַ דִּימְשִׁישָׁע שִׁפְּנָן, דָּאָרָפָן פָּאָרְ
טִיק ווּעָרָג אֵין מַעֲשָׁכָע פָּוּן 1931 יָאָר.

וואָזְדַעַם פִּירֵן די אַמּוֹרִיקָןְגָּעֶר אֲנַגְּנַעַשְׁטַרְעַנְגַּטְעַ פָּרוּווֹ-אָרֶס
בָּעַט אֲפָּ בּוּיְנָן דִּינְ-מַעַטְלָעָנָעָן דִּירְיוֹשָׁאַבְלָעָן. שָׁוִין אַיִן 1928 ?
הָאָט זִיכְרָעַמְכָּר אַמּוֹרִיקָןְגָּעֶר אַיְזְשַׁעַנְגָּר סְלִיְּיִת אַיְנְגַּעַזְבָּן
אוֹסְפְּבוּיָּעָן אֲדִינְ-מַעַטְלָעָנָעָם פָּרוּווֹ-דִּירְיוֹשָׁאַבְלָמִיט אַפְּרַעַנְעַט
פָּוֹגְן 9340 קוּבָּ. מַעַטְעָר: די לְעָנָגָן-64,6 מַעַטְעָר, די גְּרַעַסְטָעָ בְּרִיְּטָן
17,6 מַעַטְעָר, מִיטְעָר אַלְגָּעָטְמִינְגָּר אַנְגָּלָאַדוֹנוֹגָן-3.1 טָאגָן, מִיטְעָר
שְׁגַּעַלְקִינְעָסְטָא 110 קִילָּאמָן. אָגָן מִיטְעָר אַשְׁרְוִיפְטְ-מַאְטָאַרְיִישָׁעָר גְּרוֹעָפָע
אָגָן באַשְׁטָאנְגָּר פָּוֹן 7 דַּאְמְפִ-טוֹרְבִּינְעָס (איְנָעָן-400 פָּעַדְ-קְרָאַסְטָן).
אַזְוֹנוּי צָו 40 פָּעַדְ-קְרָאַסְטָן אָגָן 4 צָו 10-8 פָּעַדְ-קְרָאַסְטָן).

אין-1929 האט א צוועיטער אַמּעָרִיקָןִישָׁעֶר אַינּוּשָׁעָנְעֶר עַפְּרָס אַנְגָּבָוִיט אַרְיֵנְגָּמְעָטָלְעָנְעָם דִּרְיוֹשָׁאָבָּל צ. מ. ס. 2-א.
מִיט אַפְּאָרְגָּעָט פָּנוֹן 5.660 קוֹבַּ. מַעֲטָעַר, מִיט אַהֲיָבָּדָקָאָסְטָ—
5.565 קִילָּאָגְרָאָם, אַלְגָּעָמִינְעָט לְאַפְּסָדָאָוְהָיָבָּפָּוֹן 1.520 קִילָּאָגְרָאָם,
וּוַיְעַטְּקִימָטָפָּוֹן פְּלִיעָן—1.000 קִילָּאָמָּ. דִּי שְׁנַעַלְקִיטָּ—75—קִילָּאָמָּ.
אַ שָּׁאָ אָונָ שְׁרוֹיִסְ-מַאְטָאָרִישָׁעֶר גְּרוֹפָעָ-צְוּוִי מַאְטָאָרָגָן צָו 220
פֿערְדָּקָרָאָפָּט.

דידא זיקע דיריזושאבלען זייןען פריזו-דייריזושאבלען, נאכ וועלכע
עם וועלגן זיך טיקעט באוועיגן מער גראסערע אונט ארטסלאטטע
ריינ-מעטאלאעגען לופט-שייפגן.

סָאוּוּטִישׁ עַדְרֵיֶזֶשׁ אַבְלָעָן-בּוֹיזֶנְג.

יארשענענדיק פון דעם אלטן רוסלאנד א זיינר שוואכאנטז וויקיטע אינדוסטריע ביכלאָן אונ א פולקאמ נישטיקע אוויאציע גוּפַּטְ-שְׂוִוִּימְעַדְּ-אַינְדוּסְטְּרִיעַ בִּיפְרָטַּס, אַין דער פראָלְעַטְּסְטָרִיאַט פִּין סָאוּוּטִישְׁפָּרָבָּאָנְד גַּעֲוָעָן גַּעֲזָוָנָגָעָן אַנְהִיזְבָּן דִּי אַוְוַיאָצְיַע-בּוֹיזָנְג אַפְּדָאָסְנִי. פָּאָר דַּעַר קוֹרְצָעָר צִיְּתַּהְבָּן מִיד דַּעְרוֹגְרִיכְטַּס דִּי גַּרְעַסְטָע דַּעְרְפָּאָלְגָּן אַפְּנָן גַּעֲבִים פָּוָג אַעֲרָאָפְּ-אָנְדָּאָן מַאֲכָּרְדְּ-בּוֹיזָנְג ווְאָס אַיְן שְׂיִיעַל אַוְוַיאָצְיַע, הַאָט פ. ס. ד. אַין דַּעַמ אָפְּדָ שְׁטָלְגָּנוּגְ-פְּעַרְיוֹאָד פָּוָג דַּעַר פָּאָלְקוּוּרְטְּשָׁאָפְּס גַּעֲקָאנְט פִּירָן אַנְ אַדְּרָ בעט נָאָר אַיְן דַּעַר בּוֹיזָנְג פָּוָג ווְיִיכְעַד דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן צַו אַוְלָכָע גַּעהֲרַט דַּעַר אַיְינְמָאָטְ-אִיךְעַר דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן, כִּימִיקְ-רְעוּוֹנְשְׁטְּשִׁיקְ, מִיט אַפְּאָרְגִּיעַם לְעַעֲרַעַב 2,500 קַובָּ. מַעֲטָעָר, וּוְעָלָיְבָּרְגָּעָן כַּעַר הַאָט דַּוְרְכָּעָמָכְט עַטְלָעָכָע אַיבְּעַרְפְּלִיְעָן אַונְ אַיְן אַוְמָעָקָרְדָּמָעָן פָּוָג צְוֻפְּעַלְיַקְעָן סִיבְעַט אַינְ 1928 יָאָר, אַונְ אַיְינְצִיְּתִיקְ דַּעַר דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן, קָאָמָסָפְּ-אַלְסָקָאִיְאָ פְּרָאוֹרְדָּאָיְבָּרְגָּעָן בַּיְתָאָפְּ-פְּרָאוֹרְדָּאָיְבָּרְגָּעָן 3,000 קַובָּ. מַעֲטָעָר, וּוְלָכָר אַיְן אַוְיסְגָּעָבָוִיטָן גַּעֲוָאָרָן לְוִיטָדָעָר אַיְנִיצְיָאָטָיוֹן פָּוָג דַּעַר צְעַנְטְּרָאָלְעָר קָאָמְיוֹגִישָׁעָר צִיְּתָוָנָג אַונְ וּוְעָלָיְבָּרְגָּעָן.

בַּעַר הַאָט דַּוְרְכָּעָפִירָט אַרְיִי גַּלְעַנְצְּנָדִיקָע אַיבְּעַרְפְּלִיְעָן. דִּידְאָזִיקָע קְלִיְינָע ווְיִיכְעַד לְעַרְנְ-דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן הַאָבָּן גַּעֲשְׁפִּילָט נִיט קִינְ קְלִיְינָע רָאָלָע אַיְנָעָם צְוָרִיְיטָן פְּלִיעַרְ-קָאָדְרָעָן. אַיְן דַּעַר אִיצְטִיקָעָר צִיְּתַּהְבָּן קָאָן אַונְדוֹזָעָר לְאָנְדָּזְטָעָמָן אַוְעָקָר שְׁטָעָנָג אַגְּרִיסָע דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן-בּוֹיזָנְג, אַונְדוֹזָעָר אַינְדוֹסְטְּרִיעַ הַאָט דַּעְרוֹגְרִיכְטָקָאָלְעָר דַּעְרְפָּאָלְגָּן, אַונְדוֹזָעָר פְּרָאָדוֹקְצִיעָן פָּוָן אַוְיָאָדָלְיָוָמִינִי, דַּעַמ אַזְוִינְגָרְפָּעָנָעָם, קָאָלְטְּשָׁוָקְ-אַלְיָוָמִינִי, אַונְ אַנְטָזְשָׁאָמָעָן שְׁפָרְעַכְנְדִיקָע מִינְיָס שְׁטָאָלְג. ס. ב. ר. פָּאָרְמָאָגָט דִּי דִּיעַכְסְּטָע זְאָפָּאָגָן פָּוָג נִיטְאָפְּלָאָמְעַנְדִּיקָג גַּאֲזָ-הַעַלִּי, וּוְלָכָר קָאָן אַוְיסְגָּעָן נָוָצָט וּוְרָגָן פָּאָד דִּי דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְעָן, אַונְ לְפָסָאָט אַיְן אַונְדוֹזָעָר גַּאנְצָע

איןדוסטרייע אפ אוניביל שטארק, או זי אוין פוק פולקאמט דער
פאַלנְגָּרִיב זיך כפראֹווען מיט דער בוינונג פון גרויסע, הארטע אוּן
ריינ-מעטאלענע דיריוושאַבלענע.

לְרֵיכֶן מְסֻמֶּר פָּגָן דֵּי אַפְּעַרְיקָאנָהָר, דָּאָרְפָּגָן מִיר, אַיְדָּי^{אַיְדָּי}
צְעַרְכָּאָפָּן אַיְנָעָט נְאָגָּנוּ, דְּעַמְּגָּבָּר פָּאַרְגָּעַשְׂרִיטָעָנָעָט טְעַכְּבָּ^{טְעַכְּבָּ}
נְיַסְּנָן פְּרוֹזָן אַיְן דָּאָרְכָּאָפָּר דִּירְיוֹשָׁאַבלְּ-בּוֹוְוָגָן, אַנוּוּנָדָן
אַיְן פָּאָר זַיְם, דָּעַרְשָׁאָגָן זַיְם אַפְּאַרְשָׁעַלְּ-עֲרוֹוָגָן אַיְן דָּעָר
וְאַבְּ פָּוּן אַיְזְקָשְׁנָעָגָן אַנְהָדוּעָר דִּירְיוֹשָׁאַבלְּ-בּוֹוְוָגָן, אַיְן דָּעָר
אַרְיִיבָּגָן גְּרוֹוִיסָעָדְעָפָּאָגָן אַיְן דָּעָר וְאַבְּ פָּוּן דָּעָר רַיְנִ-מְעַטָּ^{מְעַט}
טְאַלְעָנָגָר דִּירְיוֹשָׁאַבלְּ-בּוֹוְוָגָן.

וְעַד אַנְטְּרִיךְ פָּגָן דֵּי בְּרִיאַתְּסָעָר אַרְבָּעָנְדִּיקָעָ מְאָמָן אַיְן פָּאַלְיִיטִישָׁן
אַיְן וְיִרְשָׁשָׁאַפְּלָעָעָנָן לְעַבְּדָה פִּינְגָּלָאָדָה; דָּעָר סְאַגְּזָאַלְּ-יִסְטִישָׁעָר גְּנוּוּסָט
אַיְן מְעַטְּאָדוֹן פָּגָן שְׂאַלְּ-אַדְּבָּעָן-דָּאָט אַלְּעָגָן אַיְן אַבְּוֹאָרְעָנִישָׁ,
אוּ דֵי אַיְפָּאָבָּעָ וְעַיְן אַוְסְּגָּנְפִּילָּט הוּאָרָגָן אַיְן סָאָבָּעָ קִירְצָסָטָן טְעַרְמִינָן.
עַט אַיְן נִיְּצָק שָׁאָגָן אֹוֹ שְׂאַלְּ-שְׂוִימְעַרְיִיזְוּוּרָט, וּוּלְכָעָ אַיְן
פָּעָק אַרְיוֹסָאָגָן יַעֲרָהָגָן אַבְּשְׂתִּיצָע צָאָגָן דִּירְיוֹשָׁאַבלְּ-עָגָן, וַיְכָעֵר
וְזַעְרָב מִיטָּה דֵי אַנְטְּשָׁרְבָּעְנְדִּיקָעָ לְאַבְּאַרְאָטָאַדִּיעָסָן אַיְן קָאָדָרָעָן,
אַוְסְּטָנָאָטָן גְּאַזְוֹאָגָן-אָגָן, אַרְגָּאַנְיָזָרָגָן אַבְּעָרָגָן גְּאָגָן אַנְדָּרָגָן דֵי נִיְּרָ
טִיקָּע אַנְגְּרִיכְטָנוֹנוֹנוֹן עַלְנָגָעָן אַיְן צְוּשָׁוִיםְפִּינְקָטָן.

אַט דֵי גָּאנְצָע אַרְבָּעָט קָאָגָן דָּוְרְבְּפִירָגָן נָאָר אַסְפָּעַנְגָּלָעָ
אַרְגָּאַנְיָזָאַפְּיָעָסָן-דִּירְיוֹשָׁאַבלְּ-בּוֹוְוָיָסָן, וּוּלְכָעָ דָּאָרָט שְׁנָעָלָ דָּוְרָכָי
בּוֹרָגָן אַיְן אַרְבָּעָט אַפְּ פָּרָאַיְקָטְרִידָן אַיְן בּוֹוְוָגָן דֵי אַלְּעָגָן נִיְּתִיקָעָ
קָאַפְּיָטָאַלְּעָגָן אַנְגְּרִיכְטָנוֹנוֹן, פָּאַנְגָּדְעַהְוּקְלָעָן עַקְסְּפָעַרְיָמָעָנָעָ
טְאַלְּעָגָן אַיְן אַסְּרָעָט מְעַטְּיָקָע בּוֹוְוָגָן פָּוּן הָאָרְטָע אַיְן רַיְנִינָה
מְעַטְּלָעָנָע לְוַעַטְ-שִׁיפָּן בּוֹנָן מְטַעַלָּגָן אַיְן גְּרוֹוִיסָעָ פָּאַרְגָּנָעָט,
אַרְגָּאַנְיָזָרָגָן דֵי צְוָגְּדִּינְגָּגָן פִּינְגְּהָעָרָגָן, מִיטְעַלְּעָגָן אַיְן דָּוְרָכָי
שְׁנִינְטָעָבָעָ קְרָאַלְּ-יִבְּצִידָעָט עַקְאָדָרָעָגָן.

צו וואס זיינען אונדז נייטיק דיריזשאבלען.

פארטאננדיק די גראסטע אינ דער וועלט טעריטאָריע און פאר-
געמענדיק א זעקסטכּיילעך פונעם גאנצע ערדקוייל, האס דער נאָ-
וועטנפֿאָרבְּאָנד א גרויסע ניסקייט אַינְגּוֹשְׁטֶלְעָן אַשְׁנְעָלָע פָּאָ-
סָאָזִירְ-פָּאָטְשָׁטָם אָוָן פָּאָסְטִ-פָּאָרְבִּינְדוֹגְג צוֹוִישָׁן צענטער אָוָן די
וועיטסטע פֿוֹנְקְסָן. די רָעְפּוֹבְּלִיקְאָנִישָׁע אָוָן אַינְדוֹסְטְּרִילְעָה קְנוּ-
עַנְטְּרָם. דִּידָאָזְיקָע עֲרַשְׂטְּקָלְאָסְיָע כְּרָאָנְסְפָּאָרְטִ-אָמְגָאָבָּעָס, וּוּי
אָינְ הִינְזִיכְטָ פֿוֹנְ פָּאָסְאָזִירְ-אָוָן פָּאָטְשָׁטָ-אָרְבִּינְדוֹגְגָן, אָזְוִי
אוּכִ אָינְ הִינְזִיכְטָ פֿוֹנְ אָרְבִּיעְרְפִּירְגָּן פָּאָרְשִׁיְידָעָן מָסָעָס, אָינְ דָּעָר
ערְשְׁטָעָרְ רֵי נָאָלְד, רְוִיכְוּוֹאָרְגָּן, מְעַדְצִינְגִּישָׁע אָוָן אַנְדְּרָעְ קָאָסְטִ
בָּאָרָע זָאָכְנָן-קָאָגָן אוּסְפִּילְגָּן דָּעָר מְעַכְתִּיקָעָרְ דִּירְיוֹשָׁאָבָּלְ-פְּלָאָסְטִ
טָאָרוּוֹאָס דָּעָר סָאָוּעְטָנְבָּאָרְבָּאָנד דָּאָרָטְ הָאָבָּן אַמְּעַכְתִּיקָעְן דִּירְיִ-
זָאָבָּלְ-פָּאָרָק.

די טָרָאָנְסְפָּאָרְטִ-דָּאָלָע פֿוֹנְ די לְוָפְּטִ-שִׁיבְּפָּן וּוְאָקְסָט פֿוֹנְ יָאָר צָו
יאָר. בְּלוּיוֹן אָינְ אַיִינְ 1928 יָאָר אַיְזָן צוֹוִישָׁן עַנְגְּלָאָנד אָוָן אַיְרְאָפְּעָ
(זָוְרְכָן קָאָנָאָל, וּוּלְכָעָרְ סְיִילָט אָסְטִ דִּי בְּרִיטְאָנִישָׁע אַינְדְּוָלְעָן פֿוֹנְ
קָאָנְטִינְגָּעָנְטָן) אָסְטִ עַנְגְּלִישָׁע אַעֲרָאָפְּלָאָנָעָן אָרְבִּיגְעָפִירְט גַּעַוְאָרְגָּן
קָאָסְטָבָאָרָע מָסָעָס, וּוֹאָסְטָהָן הָאָבָּן אַזְוּרָטְ פֿוֹנְ 22 מִילְיָאָן רְוּבָּל,
אָוָן אָינְ אַלְיָאָסְקָע (צָאָפְּנְ-טִילְ פֿוֹנְ די פָּאָרְיִינִיקָטְשָׁטָאָטָן) אָוָן אַיִנְ
צָאָפְּנְ-קָאָנָאָדָע (צָאָפְּנְ-אָמְעָרְקָאָנִישָׁע קָאָלָאָנִיעָן פֿוֹנְ עַנְגְּלָאָנד) וּזְוּרָטָ
אָסְטִ אַעֲרָאָפְּלָאָנָעָן וּוּינְטָעָרְ אָרְבִּיגְעָפִירְט קִימָטְ די גַּאנְצָעְ רְוִיכְ
וּוָרָגְן.

סָאָרְשְׁטָעָנְדָלְעָכְ, אָז די דִּירְיוֹשָׁאָבָלְעָן קָאָנָעָן אָרְבִּיגְעָפִירְן קָאָסְטִ
בָּאָרָע מָסָעָס מְעֻדְרָע וּוּי די אַעֲרָאָפְּלָאָנָעָן, דָּרְרוּהָפְטָ נָאָכָ, וּוֹאָסְ
אָסְטִ דִּי גְּרוּסְטָעְ עַנְגְּלִישָׁע אַעֲרָאָפְּלָאָנָעָן, וּוּלְכָעְ זִיְינָעָן אַרְוִיסְ
גַּעַלְאָזָן גַּעַוְאָרָן אָינְ 30-29-1929 יָאָרְגָּן, הַיְיָבָן אָוָס נִיטְמָעָרְ פֿוֹנְ 10
טָאָן מָסָעְ אָוָן סִירְגָּן אָרְבִּיגְרָ אַזְוּלְכָעְ מָסָעָס נִיטְמָעְ וּוּי-אָסְ

א מעהאלעכ פון אינגעַ-בּוֹן צווי טוינס-קילאָטמעלער. בּוֹן דעם קאנעג די דיריזשאַבלען אויסגענטצע ווערנ אָריבערפֿרִין טארד-טיירענע מאשינעס אָג אַפְּילָע נאָנצָע אַינְדרִיכְטָנוּגָען דירעקט פָּונָה פראַדוֹקְזִּיעַ-אָרט, פּוֹן די אלְטָע אַינְדוֹסְטְּרִיעַלָּע רַיעַאנָען, אָג די נַיְרְגַּעַשְׁאַפְּעָנָעָן אַינְדוֹסְטְּרִיעַלָּע צַעֲנְטָרָעָן. אָג לַעֲסָאָפּ, וּוֹי עַס באָד ווּוְיַגְן די אַוְיסְטְּרָעְכְּעָנוּגָעָן פָּוֹן 2 דִּינְעִיטְּשִׁישָׁע עַקְאַנְגָּטִיסְטָן (קָאַסְטָעָר אָוֹן גַּרְוָנְתָהּעוֹן), אָיו דער טְרָאַנְסְּפָּאָרָט אָפּ די דִּירְיוֹשָׁאַבלָּעָן אָסָּאָכ בִּילְיָקָעָר וּוֹי אָפּ די אַרְעָאָפְּלָאָנָעָן. לְוִוְּת זַיְעָרָע אַוְיסְטְּרָעְכְּעָנוּגָעָן, אָפּ דער גַּרְוִיסְטוֹר לְוִפְּסְ-לִינְיָעָ צוּוִישָׁן אַיְרוֹאָפּ (בעָרְלִין) אָוֹן דָּאָד רַעְמָ-אַמְּפִירִיקָע- (בוּנְאָסְ-אַיְרָעָס אָוֹן אַרְגְּוּנְמִינָעָ), אָם אָ מַעְהָאַלָּעָכ פָּוֹן 12.300 קִילְאָטְמָעָר, באָ גַּלְיָכָעָר קָאָסָט פָּוֹן די גַּרְוָנְסְ-קָאָדָה פִּינְאָלָעָ אַרְיָינְלִיְגָעָנוּגָעָן אַיְנָ דַעַר אַוְיסְשָׁטָאָטָוָגָן אָפּנָה אָרָט אָוֹן אַיְנָ זַיְבָּ�עָלְעָכָעָ טִילְן, וּוּעָט דָעַר קָאָסָט פָּוֹן עַקְסְפְּלוֹאָטִירָן דִּירְיָה וְשָׁאָבָּלָעָן זַיְבָּ� אַרְיוֹסְוּזְיָוָן אָפּ 11,7 מִילְיאָן מַאְרָק בִּילְיָקָעָר וּוֹי באָט אַוְיסְנוֹצָן אַרְעָאָפְּלָאָנָעָן (פָּאָר דִּירְיוֹשָׁאַבלָּעָן 18,7 מִילְיאָן מַאְרָק, פָּאָר אַרְעָאָפְּלָאָנָעָן- 30,5 מִילְיאָן מַאְרָק).

הַאַבְּנֶדֶיק אָ מַעְגָּלְעָכְקִיט וֵיכָ אַרְיבְּעָרוֹאוֹרָפָן פָּוֹן אַיְינָ עַק פָּאָרָה באָנד אַיְנָ צוּוִיָּטָן אָג אָפְּשָׁטָעָלָ, פְּלִיעַנְדִּיק אַיְנָ גַּלְיָכָע רִיכְטָוָנָד גַּעַנְד זַוְּרָכָ בְּעָרָג, וּוּלְלָדָעָר, בְּלָאָטָעָס, אַזְוּדָעָס אָוֹן יַאֲמָעָן, וּוּלְלָנָן די דִּירְיוֹשָׁאַבלָּעָן זַיְבָּ�נָן זַיְבָּ�נָן יַעַנְעָ מַעְכְּטִיקָע אַוְיפְּהִיְבְּ-קְרָאָנָעָן אָדָעָר בְּרִיקָן, וּוּלְכָעָ וּוּלְלָנָן פָּאָרְבִּינְדָן די סָאמָע פָּאָרְוּזְאָרְפְּנָסְטָעָ טִילְן פָּוֹן פ. ס. ד. אָוֹן וּוּלְלָנָן נָאָכָ מַעַר פָּאָרְיִינְיקָן אָוֹנְדוֹעָר נִינְגָנְטִישָׁ פָּאָנָד, אַיְגָ וּוּלְלָנָן עַס גִּיסָּטָאָג אָוֹן נָאָכָת די גַּרְוִיסְעָ בּוּיְינָג פָּוֹן דַעַר סָאָצְנְיאָלִיסְטִישָׁר גַּעַזְעַלְשָׁאָפָּט.

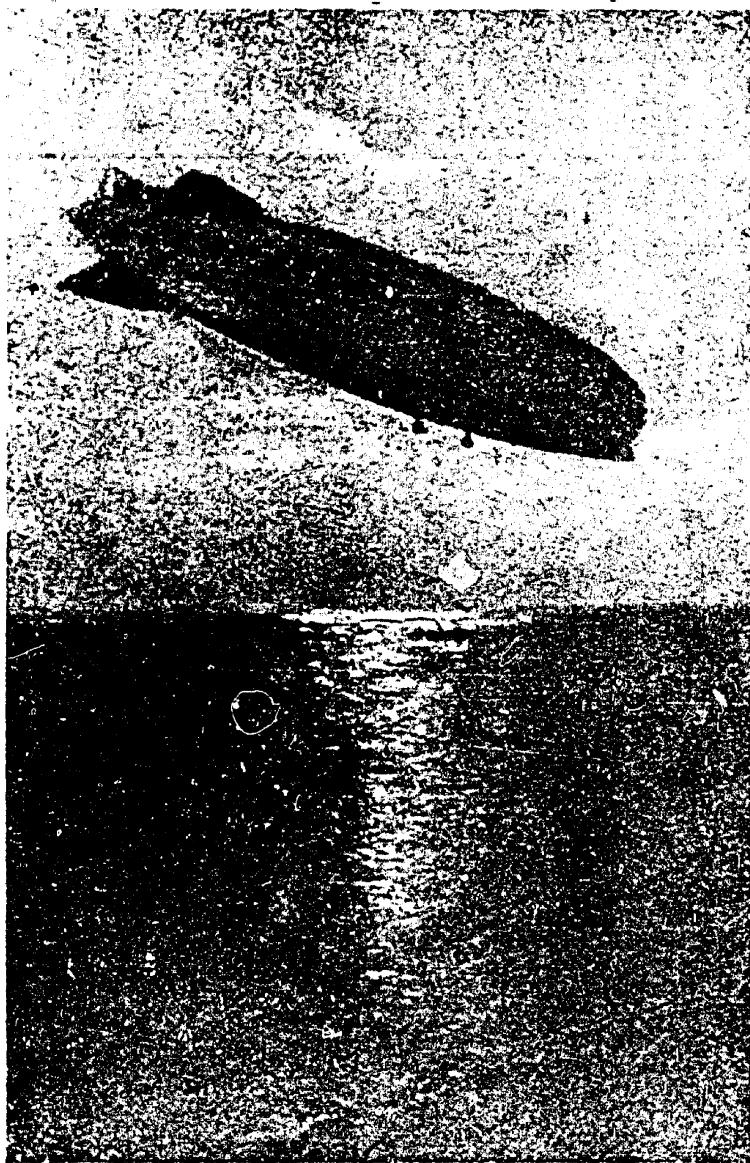
די גַּרְוִיסְעָ סָאָוּעָטִישָׁר לְוִסְטָ-גִּיגְאָנְטָבָן וּוּלְלָנָן אַיְיכָ שְׁפִּילָן אָ קָאָלָאָסָלָעָ רַאֲלָע אַיְנָ פָּאָל צָוָן אָג אָנְפָאָל פָּוֹן די וּוּלְמָד אִמְפְּעַרְדִּיאָלִיסְטָן אָפּ דַעַר סָאָחָעָטָן-מַעְלוֹכָע. פָּאָרְיִינְיקָנְדִּיק

צווישן זיך די כאָפַע וווײַנטַּען רוייטע פֿרָאָנוֹגַג, וועלְגַּן די
סָאָוּוּטִישׁע דִּירוּוֹשָׁאָבָּלְעָד אַרוֹסָׁוּנִינְג אַ קָּאָלָאָסָּאָלָע הַיְּלָע
סְיִי די, קִילְלָן פָּונְג דָּעַר רַוִּיבָּר אַרְבָּי אֶפְ דָּעַר טַרְיקָעַנִּישׁ,
סְיִי דָּעַט סְלִילְיטָעַרְיוּנִין יַמְּדָבָּאָט, סְיִי די שְׂלָאָכְּטָאָטְרָיאָדוֹ
פָּונְג דָּעַר רַוִּיבָּר אַהֲוֵיאָצִיעַ.

אַט פָּאָרוֹאָס די אַרְבָּעַנְדָּר אָוֹן אַרְבָּעַנְדָּיְקָע פִּוְּיַעַדְּרִים פָּונְג דָּעַר
עַרְשָׁתָּר אִינְג דָּעַר ווּעַלְתָּ פָּאָצְּיָאָלִיסְּבָּאָרְטָּעָר מְעַלְבָּע, ווּעַכְּבָּע אָזְּנָ
פָּאָרְנוּטָעָן מְטַטְּסָאָצְּיָאָלִיסְּבָּאָרְטָּעָר אַיְבָּעַדְּבָּעָן סְיִי די אַנְדָּזְנָרְעָי, סְיִי
די לְאַנְדָּוּוּרְמְשָׁאָבָּעָט (אַיְנְדָּסְּטָרְוָאָלְיָאָצִיעַ אָזְּנָעַקְּטָיְזָהָאָצִיעַ),
דָּאָרְפָּן נִיְּטָקָה אָבָּגָן בְּעַבְּטִיקָע הַעֲנָטָצְּבָּעָקָע דִּירָגָ
שָׁאָבְּלָעָם זַיְיָ ווּעַלְתָּ פָּאָרְשָׁנְעַלְלָעָד אָזְּנָ פָּאָרְגָּדְיָנָ
גָּעָרָן די בּוּזְוּנָגָן פָּונְג דָּעַר סָאָצְּנָאָלִיסְּטָיְסָעָר גַּעַל
זַעַלְשָׁאָפָּט אָזְּנָחָעָלָן מִטְּקָאָתָעָד דִּינְעָגָדָעָר זַעַל
פָּונְג פָּאָרְטִיְּדִיקָן די סָאָוּוּטִישׁע אַדְעָנָעָצָן.

דָּעַלְלָאָנָג סָאָוּוּטִישׁע דִּירוּוֹשָׁאָבָּלְעָן!

די סָאָוּוּטִישׁע גַּעַוְּלָשָׁאָפְּטָלְעַכְּבִּיכְּעַט אִינְג פְּעַרְזָאָג פָּונְג אַסְּאָאָזְּנָאָז
בִּימְהַאָט דָּוְרְכָּנְפִּירָט אַ קָּאָלָאָסָּאָלָע אַרְבָּעַט אָפְּנָהָגָעָט פָּונְג אָזְּנָ
טָאָצִיעַ אָזְּנָ פְּרָאָפְּגָאָנְדָּע פָּאָר דָּעַר סָאָוּוּטִישׁעָר דִּירוּוֹשָׁאָבָּלְעָדְבוּיָּ
וּגְגָ. אָדָאנָק די אַנְשָׁטָרְעַנְגָּגָעָן פָּונְג דָּעַר סָאָוּוּטִישׁעָר גַּעַוְּלָעָ
שָׁאָפְּטָלְעַכְּבִּיכְּעַט וַיְיִנְعַן אָוִסְגָּעַבָּוִיס גַּעַוְּאָרָן די דִּירוּוֹשָׁאָבָּלְעָן; «כִּי
מִיקְ–דְּעֻיְנְשְׁטִיךְ» אָזְּנָ «קָאָמְסָאָמְלָסְקָאָיָה פְּרָאָנוֹדָא». עַט זַיְיָנָעָן
דָּוְרְכָּגְפִּירָט גַּעַוְּאָרָן לְוֹפְטָ–גַּעַוְּוּתָה, ווּלְלָבָעָה אָבָּגָן גַּעַגְעָבָן אַ רְיעַכָּ
דָּעַרְפָּאָרְוָנָג אָזְּנָ פְּרָאָקְטִיךְ דָּעַר קְלִיְּנָעָר צָאָלָקָאָדָרְעָנְ–שְׁוּעָר.
דָּעַט 1930 יָאָר דָּאָרָפְּ מַעְןָ רַעַכְעָנָעָן פָּאָר אַ יָּאָר פָּונְג אַיְבָּרָ
ברָוָכָ, מַיְלָעָ דָּעַר יָאָר לַיְיָגָט אָנְהָוִיב פָּאָר דָּעַר סָאָוּוּטִישׁעָר



דען דיזנטישער האירטער דיזרטאכט. ג. 3. 27. -- גראם צעפעליגן פלייס
אייבער דער באדגענער איערער.

דִּרְיוֹזָשָׁבָלְּ-בּוֹיּוֹנָג. גַּרְאֵד אִיצְט, וּוֹעֵן אַינְ אַוִּיסְלָאַנד זַיְנָעֵן שַׁוִּינְגָּן אַוִּיסְגַּעֲפָנָגָן קֶלְאָרָע אַנְטוּיקְלָגָן-וּוֹעֵגָן פָּוָן לְוָסְטִ-פְּלִיעָרִי אַינְ פָּרָטָם פָּוָן הָרְסָטָעָר אַוְן רִינְ-מַעְטָאָלְעָנָעָר דִּרְיוֹזָשָׁבָלְּ-בּוֹיּוֹנָג, אַיְזָן

אוֹנְדוֹזָעָר לְאַנְד צָוְגָעַטְרָאַטָּן הָרָטָט צָו דָעַר אַרְבָּעַס.

די אַינְגִּיזְאַטָּאָרָגָן פָּוָן דָעַר בְּרוּיטָעָר סָאַוּעַטְשָׁעָר לְוָסְטִ-שִׁיפְּטִי בּוֹיּוֹנָג אַיְזָן גַּעֲוָעָן דִּי סָאַוּעַטְשִׁישָׁע גַּעֲוָלְשָׁאַפְּטָלְעַכְקִיטָּם. נַאֲכָדָעָמָן. וּוֹעֵט הָאָט בָּאוּכָט מַאֲסָקָוָע אַיְינָעָרָפָן דִּי בָּעַסְכָּע דִּינְשִׁישָׁע דִּרְיוֹזָשָׁבָלְּ-עָגָן "ג. ז.-127", הָאָט דָעַר אַעֲנְפָרָאָלְּ-אַרְגָּוָן פָּוָן דָעַר בָּאַלְשָׁוּסְטִישָׁעָר פָּאַרְטִי "פְּרָאוּדָא" וֵיכָן גַּעֲוָעַנְדָעָט דָעַמ וּוֹיְתָן כֻּעַנְטִיאָבָעָר 1930 מִיטָּא קָאַמְּפָזְזָעַנְדָוָנָג צָו דָעַר סָאַוּעַטְשָׁעָר פָּרָעָסָע אַוְן פָּרָאַדְעַטְאָרִישָׁעָר גַּעֲוָלְשָׁאַפְּטָלְעַכְקִיטָּם אַנְהִיבָּן זַאֲמָלָעָן מִיסְלָעָן אַט דָעַמ טָאַוּעַטְשִׁין דִּרְיוֹזָשָׁבָל "פְּרָאוּדָא". דָעַר פָּרָאָדְעַטְאָרִישָׁעָר פָּאַעַט דָעַמְיָאָן בָּעַדְנוּיָי הָאָט וֵיכָן גַּעֲוָעַנְדָעָט מִיטָּא בָּאוּסְטָעָר לִיד "כָּאַרְאָשָׁא מַאֲשָׁא, דָא נַעַג נַאֲשָׁא", אַנוּיְיָנְדִיק אַט דָעַט, אַז דָעַר דִּינְשִׁישָׁעָר דִּרְיוֹזָשָׁבָל אַיְזָן גּוֹסָם, נַאֲר שַׁוִּינְגָּן צִוְּיט, אוֹ מִיד זַאֲלָן הָאָבָן אַיְינָעָנָע גַּוְתָּע דִּרְיוֹזָשָׁבָלְּ-עָגָן.

די חַעַנְדָוָנָג פָּוָן "פְּרָאוּדָא" אַיְזָן טִיקְעָפָט אַונְטָרְגָּוּנְכָּאָפָט גַּעַד וּזְאָרָגָן דָזָרָכָר דָעַר גַּאנְצָעָר סָאַוּעַטְשָׁעָר פָּרָעָסָע אַוְן אַינְ דָעַר עֲרָד שְׁטָעָר דָיִי פָוָן "קָאַמְּסָאַמְּפָקָאִיא פְּרָאוּדָא", "קָרָאַסְנָאִיא זַוְעָדָא", סָאַצְיָאַלְּיִסְטִיטְשָׁעַסְקָאִיעָ זַעַמְלָעְדָעְלִיעָ" א. אַנְד. צַיְיטָנוֹנָגָן. דָעַמְיָאָד נַעַג הָאָבָן דִּי פָּרָאַדְעַטְאָרִיעָר פָּוָן סָאַוּעַטְנְפָרָבָאָנָד גַּעַנְטָפְּרָט – מַאֲשָׁא וּוֹעֵט זַיְנָן אוֹנְדוֹזָעָרָע".

דָעַר צַעַנְטָרָאָלְּ-אַרְגָּאָגָן פָּוָן דָעַר דְּוִיטָעָר אַרְמִי, — קָרָאַסְנָאִיא זַוְעָדָא, אַמְּנָאָרְוִיסְרָוֶט פָוָן "פְּרָאוּדָא", הָאָט גַּעַשְׁטָעָלָט דִּי פְּרָאָנוּ וּוֹעֵגָן דָעַט, אַז מַע זַאֲלָן שָׁאָפָן אַזְוִיְינָן דִּרְיוֹזָשָׁבָל אַפָּנָן נַאֲמָנָן פָּוָן הָעַלְדִּישָׁן פִּירָעָר פָּוָן דָעַר אַרְבָּעַטָּעָר אַוְן פְּוַיְעַרְשָׁעָר דְּוִיטָעָר אַרְמִי – קָלִיט וּוֹאַרְאָשִׁילָאָוּ.

וּוֹאַרְאָשִׁילָאָוּ אַיְזָן נִיסְטָלָאָגָן גַּעַוּוֹאָרָגָן 50 יָאָר. די בַּיְינָגָן מַעַן

דיריזשאָבל אַט זִינְג נָטָעַן וּעַט זִינְג דֵי בעסטע מאָטָאנָע זָוט
 הַלְדִּישָׁן יּוֹבִילִי פָּונְדָּעַר רַוִּיסְטָר אַרְטִי.
 דֵי צִיטְוָנָג „סָקְצִינוֹאַסְטִיפְּסָקְאַיעַ זַעֲמַלְעַדְלִיעַ“ הַאָט אַרְטִיסְזִ
 גַּעֲרוֹקָט פָּאָר דֵי קָאַלְלוֹוִירְטֶנְיקָעַם דֵי פְּרָאָנוּ, אָז בָּע זָאָל אַיסְבּוּיגָן
 אַ דִּרְיָעָן דִּרְיָזְשָׁאָבל „קָאַלְלוֹוִירְטֶנְיקָה“.
 דָּעַר צָעַנְטָרָאַלְטָאָזְעַט פָּינְ אַסְאָאוֹוְאַיכִים הַאָט אַגְּנָרְקָעָנָט פָּאָר
 נִיְּטִיק אַוִּיסְבּוּיגָן נִיטָּוּזְנִיקָּעָר פָּינְ דָּרְעַי דִּרְיָזְשָׁאָבלָעָן „פְּרָאָודָאָ“
 „קְלִים וּוְאַרְצָתְּזָאָקוּוֹ“ אָז „אַסְאָאוֹוְאַיכִיבִּסְ“.
 עַס אַיְזָן קִינְגָּסְפָּעָק נִיטָּ, אָז דֵי מִילְיאָנָגָן אַרְבָּעָטָר, רַוִּיסְזִ
 אַרְטִיְיָעָר אָזְגָּחָרְפָּאָשְׁנִיקָעָס וּוּלְגָן גַּעֲבָנָן דֵי נִיְּטִיקָעָ מִיטְלָעָן, אָז
 מִיר זָאָלָן קָעְנָגָן אַיְבּוּיגָן דֵי 4 דִּרְיָזְשָׁאָבלָעָן. דֵי אַפְּנָאָבָע וּעַט
 וּוּרְגָּן וּוָאָס גַּבְּכָעָר אָזְגָּבָעָר אַוְסְגָּעְפִּילִיט, וּוּעַגְּמָר חַעְלָן אַמְּדָ
 שְׂנָעָלְטָהָן אַוְגְּנוּפְּזָאָמְבָּזָעָן דֵי 20 מִילְיאָן דָּוּבָּל, וּוּלְכָעָ זְמָנָגָן נִיְּטִיק
 פָּאָר דָּעַט צְוּעָק.

וְאֵס גַּעֲנָטָר צָו דָּעַל אַרְבָּעַט.

אַיְבָּעָר דָּעַר גַּאנְצָעָר סָקְצִינוֹאַסְטִיפְּסָקְאַיעַ עַדְ פִּוּסְ וּבָ כָּרְטָא אַמְּפָנִי
 קַאְמָפָנִי עַסְפָּאָנִי פָּאָר דֵי סָקְצִינוֹאַסְטִיפְּסָקְאַיעַ דִּרְיָזְשָׁאָבלָעָן. דֵי קַאְמָפָנִי הַאָט
 אַרְטִיְיָעָכָאָפְּט צָעְנְדוּלְיָקָעָר מִילְיאָנָגָן אַרְבָּעָטָר, קָאַלְלוֹוִירְטֶנְיקָעָס,
 רַוִּיסְאַרְטִיְיָעָר אָזְגָּחָרְפָּאָשְׁנִיקָעָס.
 אַיְן דָּעַר „לְאַנְדְּשִׁוְצְדָּקָאָדָעָ“, וּוּלְכָעָ עַס הַאָט מַאֲבִילְיוּרִיט דֵי
 אַוְפְּטָעְרָקָאַמְּקִיעָט פָּונְדָּעַר אַרְבָּעָטָנְדִיקָעָר פָּאָסָע אַרְוּם דֵי אַוְפָגָאָד
 בָּעַס אָזְגָּחָרְפָּאָשְׁנִיקָעָר אַרְבָּעַט פָּונְדָּעַר אַנְדְּשִׁוְצְדָּקָיָינָג פָּונְ פָ.ס.ר.,
 דָּאָרָפְּ אַיְגָעָר פָּונְ דֵי קַאְמָפְּלָאָזְנוּגָעָן זִינְג דָּעַר לְאַזְוּגָן:

■ ■ ■

„דָּעַרְלָאָנָגָ סָקְצִינוֹאַסְטִיפְּסָקְאַיעַ דִּרְיָזְשָׁאָבלָעָן.“

מַע דָּאָרָפְּ טִיקָעָס זַוְּרָעָטָן צָו דָּעַר זָאָכָר.

אין דער ציטט, וועג די ארבעטעןדייק מאנג, אקסיזיע בוויינט פונט
סַאָזִיאַרְיִים בא אונדז אינן לאנד זאמלען זיירע 50 קָאָפִיקָעֶזֶע
אונ רובלט, אַרְדַּעַנְעָן אַיְן סְפָעַצְיַעַלְעַ שָׁאַבְעַסְנִיקָעַס אֹן פָּאָרוֹזִיעַן
דִּרְיוֹשָׁאָבָּלְעַדְעַתְאָרְגַּן, דָּארְפַּן די מְעֻלְוִיכִישׁ אֹן וּזְעַלְשָׁאָפְּטַ
לְעַכְעַ אַרְגָּאַנְעָן פָּאַנְאַנְדְּרָוְוִיקְלָעַן די סָאַטְעַ עֲנַעֲרִינִישׁ אַרְבָּעַט אַע
אַיְסָצָגָעַטִּינְעַן, פְּרָאַיְקָטִירַן אַונְ שָׁאַפְּן די גְּרוֹנְטָאַוִּיטָאַטְאַוְנְג פָּונְ
דִּרְיוֹשָׁאָבָּלְעַדְעַתְאָרְגַּן.

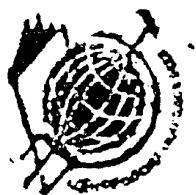
אנשטארנדיך זיך אם דער רײַזְקָעֵר אַיְנִצְיאַטִּיוֹן אֹן שְׁעַפְּרִידִיָּ
שְׁעַר עֲנַעֲרִינִישׁ פָּונְ די אַרְבָּעַטְעַרְדְּ-שְׁאָגְלָעַר, קָאָלוֹחוֹרְסִינִיקָעַס אֹן
דִּיסְאָרְמִיעַר, מְאַבְּלִיְזָוְרְנִיךְ זַיְעַר אַוְמָבָאָגְרָעַנְעַצְמָן עַנְכּוֹזִיאָוָט
אונ אַרְיִינְצִיעַנְדִּיךְ אַיְן דער סַאָזְעַטִּישָׁעַר דִּרְיוֹשָׁאָבָּלְעַדְעַתְאָרְגַּן די
בְּעַמְּטָע קְוִיְבָעַס פָּונְ סַאָזְעַטְנְלָאָנד, קָעַטְפָּנְדִּיךְ פָּאָר הַוִּיכָּעַ טַעַמְּפָנְ
אונ גּוֹטָעֵר קְוֹאָלִיטָעֵס פָּונְ דִּרְיוֹשָׁאָבָּלְעַדְעַתְאָרְגַּן, וּוּסְטַסְטָעֵר סַאָזְ
וּעַטְנָפָאָרְבָּאָנְד אַיְן סָאַטְעַ קִירְצְסָטְגָן טָרְמָגִן אַנְיָאָגָן אֹן אַרְיִבְּעָדָרָ
יָאָגָן די טַעַמְּגִישׁ עֲדָרְגְּרִיכְוּנְגָעָן פָּונְ די בְּרוֹזְשָׁאוֹעַ לְעַנְדָעָר אַיְן
דָּער זָאָכָר פָּונְ לְוֹפְשִׁיפְ-בּוֹיְנָגָן אֹן וּוּסְטַסְטָעֵר זָאָגָן וּיְנָעַ
מַעַטְמִיקָעַ רַוִּיתָעַ דִּרְיוֹשָׁאָבָּלְעַן.

די ערְשָׁטָע סַאָזְעַטִּישָׁע הַיְנַטְּצִינִיטִיקָעַ דִּרְיוֹשָׁאָבָּלְעַן דָּארְפַּן
אַנְהָוִיְבָן פְּלִיעָן אַיבָּעָר דָּער סַאָזְעַטִּישָׁעַ רַעַד אַיְן 1931 יָאָר.

ЦАНА 7 кап.

О. П. 4 о.

ФРНІЗ 7 С



НАЯЎРЭЙСКАЙ МОВЕ

В. ЗАРЗАР.

Даеш савецкія дырыжаблі

Беларуское издательство Центрвыдаву Народаў СССР

0215/31